

VIDE

Pēc 2017. gada februāra aptaujas datiem

„Baltic International Bank Latvijas barometra” apraksts

„Baltic International Bank Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„Baltic International Bank Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„Baltic International Bank Latvijas barometra” satura rādītājs

Informācija par „Baltic International Bank Latvijas barometru” 2

I DAĻA - INDIKATORI

Kopējais sabiedrības noskaņojums.....	4
Tagadnes un nākotnes vērtējums.....	4
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	5
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums.....	6
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums.....	9
Iespēju atrast labu darbu vērtējums.....	11
Valdības darba vērtējums	12

II DAĻA – VIDE

Uzskati par Latvijas vietu videi draudzīgo valstu topā.....	14
Uzskati par lietām, kas nodara kaitējumu videi	14
Videi draudzīgā dzīvesveida priekšnosacījumi.....	15
Līdzekļu piešķiršana vides aizsardzībai.....	18
Uzskati par videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanu	18

III DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PĒTĪJUMA REZULTĀTIEM

Valts Kalniņš, Matīss Neimanis, Armands Plāte, Olga Procevska, Māris Simanovičs, Ģirts Strazdiņš, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	19
--	----

PIELIKUMI

Aptaujas tehniskā informācija	23
Aptaujā izmantotā anketa.....	24

„Baltic International Bank Latvijas barometra” vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 13.01.2017. līdz 25.01.2017. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1004 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

„Baltic International Bank Latvijas barometra” galvenie rezultāti

Saskaņā ar „Baltic International Bank Latvijas barometra” datiem Latvijas iedzīvotāju kopējais noskaņojums 2017.gada februārī, salīdzinot ar janvāri, nav mainījies. Vairākums apakšindeksu tika vērtēti nedaudz kritiskāk nekā pirms mēneša, bet Kopējās situācijas attīstības vērtējums un Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums mēneša laikā ir uzlabojies.

- Aptuveni 1/4 (26%) respondentu bija pozitīvi noskaņoti, vērtējot **situācijas attīstību Latvijā kopumā**. Viedokli, ka situācija attīstās nepareizi, pauda 54% respondentu. Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss 2017.gada februārī ir -29 (janvārī tas bija -33).

- Kopumā 5% respondentu **pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli** vērtēja atzinīgi, bet negatīvu vērtējumu sniedza 56% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Pēdējā mēneša laikā Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir pasliktinājies (janvārī: -30, februārī: -35).

- Lūgti norādīt, kā, viņuprāt, šobrīd **mainās Latvijas ekonomikas stāvoklis**, 11% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atbildēja, ka situācija uzlabojas. Uzskatu, ka situācija šobrīd pasliktinās, pauda 38% pētījuma dalībnieku. Kopš krituma 2016.gada nogalē Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss turpina paaugstināties (12.2016.: -31, 01.2017.: -29, 02.2017.: -26).

- Kopumā 16% respondentu bija noskaņoti optimistiski, **prognozējot Latvijas ekonomiskās situācijas izmaiņas pēc gada**. Kritiskas prognozes izteica 28% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss 2017.gada februārī, salīdzinot ar janvāri, ir pazeminājies (janvārī: -6, februārī: -8).

- Atzinīgu vērtējumu **pašreizējai ģimenes materiālajai situācijai** 2017.gada februārī sniedza 13% pētījuma dalībnieku, bet negatīvi ģimenes finansiālo stāvokli vērtēja 29% respondentu. Salīdzinot ar 2017.gada janvāri, februārī pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums ir pasliktinājies (janvārī: -9, februārī: -11).

- Prognozējot **ģimenes materiālā stāvokļa izmaiņas pēc gada**, uzskatu, ka tas būs uzlabojies, pauda 21% aptaujas dalībnieku. Pesimistiski noskaņoti bija 10% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir samazinājies no +7 līdz +5.

- 9% respondentu 2017.gada februārī pozitīvi vērtēja **iespējas Latvijā atrast labu darbu**. Kritisku vērtējumu iespējām Latvijā atrast labu darbu sniedza 59% pētījuma dalībnieku. Darba izredžu vērtējuma indekss mēneša laikā nav mainījies (gan janvārī, gan februārī: -37).

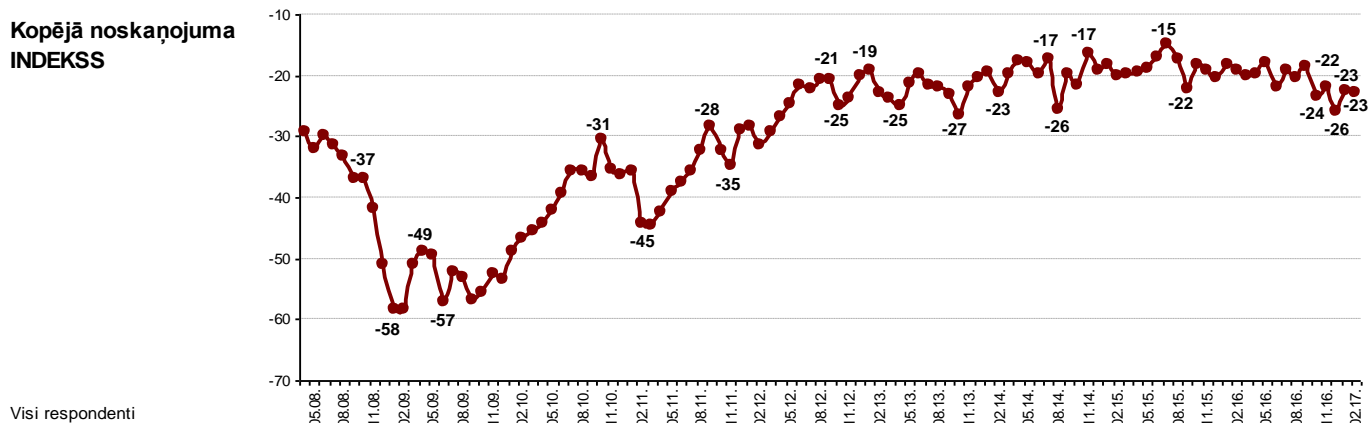
Mēneša laikā notikušās izmaiņas (01.2017.-02.2017.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	→ 0
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	→ 0
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	↓ -1
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	↑ +4
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	↓ -5
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	↑ +3
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	↓ -2
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	↓ -2
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	↓ -2
Darba izredžu vērtējums	→ 0
Valdības darba vērtējums	↓ -1

Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "Baltic International Bank Latvijas barometra" ietvaros mērītajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

- Pozitīvu vērtējumu **valdības darbam** 2017.gada februārī sniedza 16% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, bet kritiski to vērtēja 77% respondentu. Salīdzinot ar janvāri, februārī Valdības darba vērtējuma indekss ir nedaudz pasliktinājies (janvārī: -43, februārī: -44).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

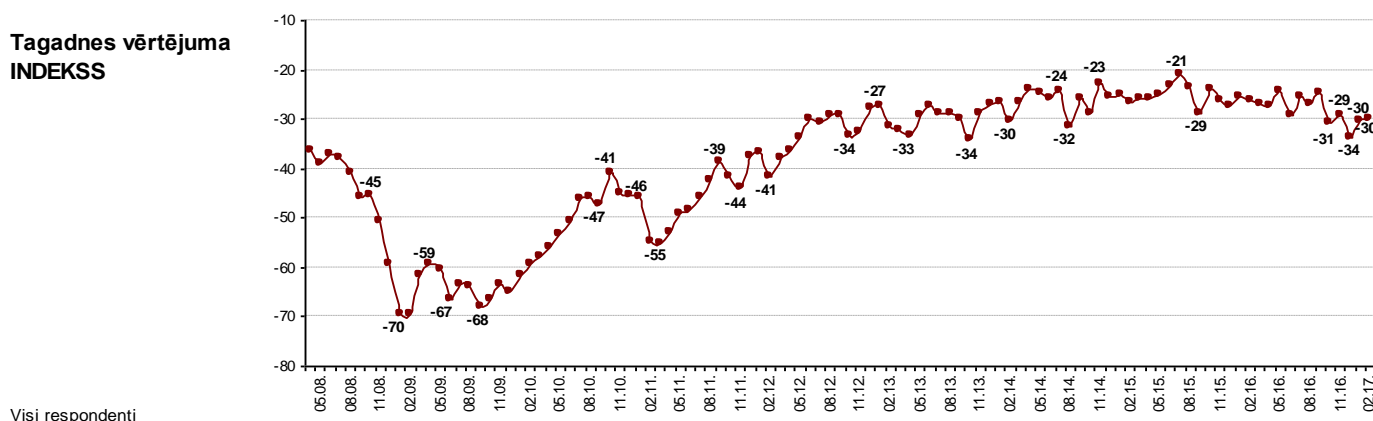
Kopējā noskaņojuma INDEKSS

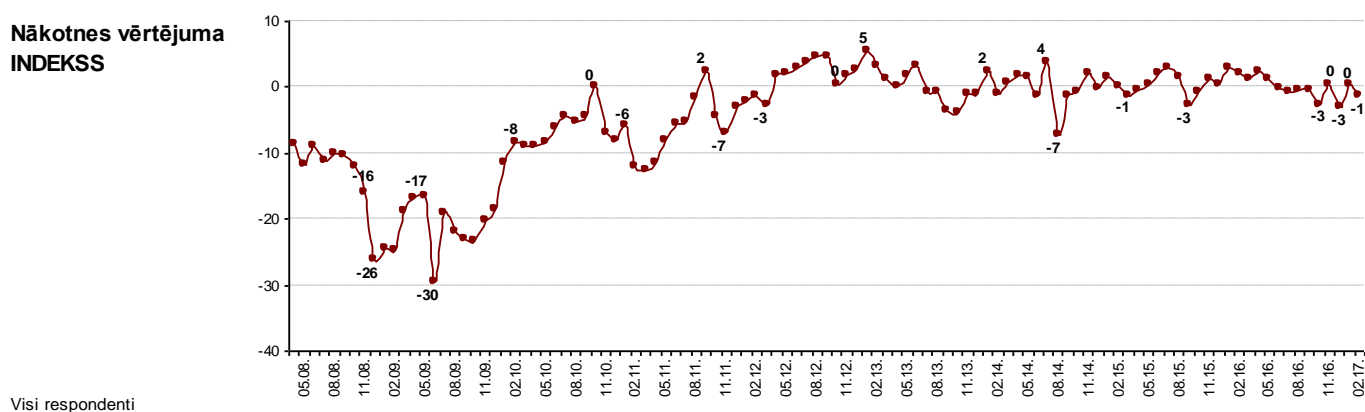
Saskaņā ar aptaujas datiem 2017.gada februārī Latvijas iedzīvotāju noskaņojums ir bijis tāds pats kā pirms mēneša: Kopējā noskaņojuma indekss gan janvārī, gan februārī ir -23.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Raksturojot Tagadnes un Nākotnes vērtējumus, jāsecina, ka Tagadnes vērtējuma indekss mēneša laikā nav mainījies (janvārī: -30, februārī: -30), bet Nākotnes vērtējuma indekss 2017.gada februārī ir nedaudz samazinājies (janvārī: 0, februārī: -1).

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „Baltic International Bank Latvijas barometrā” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

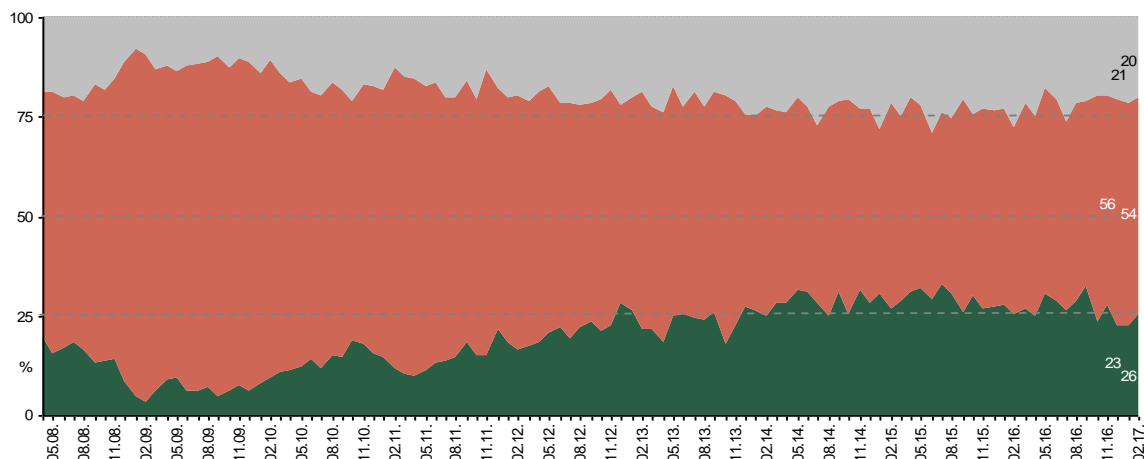
Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena vērtējuma, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

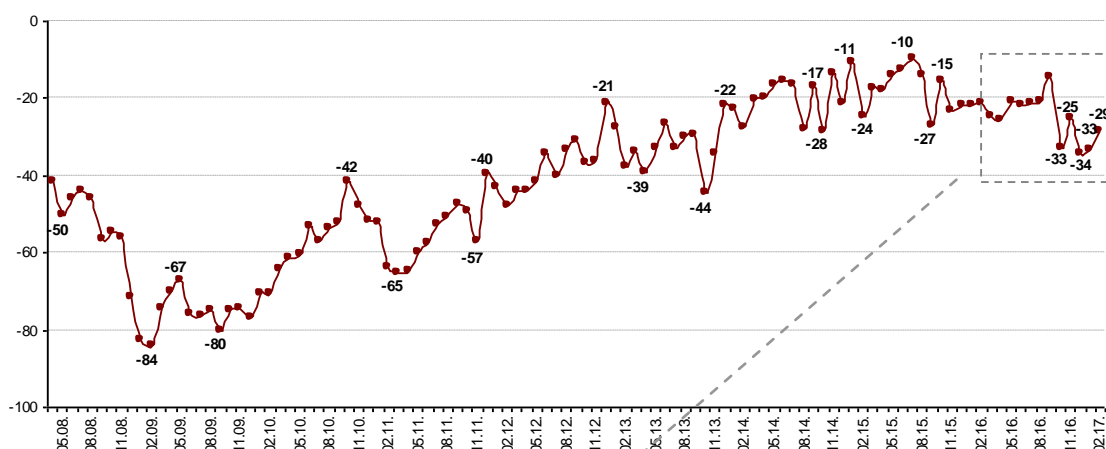
Vai, Jūsprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Grūti pateikt
Nepareizā
Pareizā

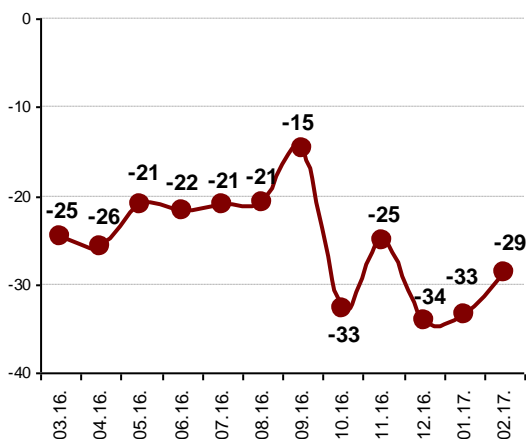
Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

Visi respondenti

Aptaujas rezultāti liecina, ka 2017.gada februārī 26% respondentu uzskatīja, ka situācija Latvijā attīstās pareizā virzienā (janvārī: 23%). Viedokli, ka situācija attīstās nepareizā virzienā, pauda 54% (janvārī: 56%). Jāatzīmē, ka mēneša laikā Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss ir paaugstinājies no -33 līdz -29.

Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

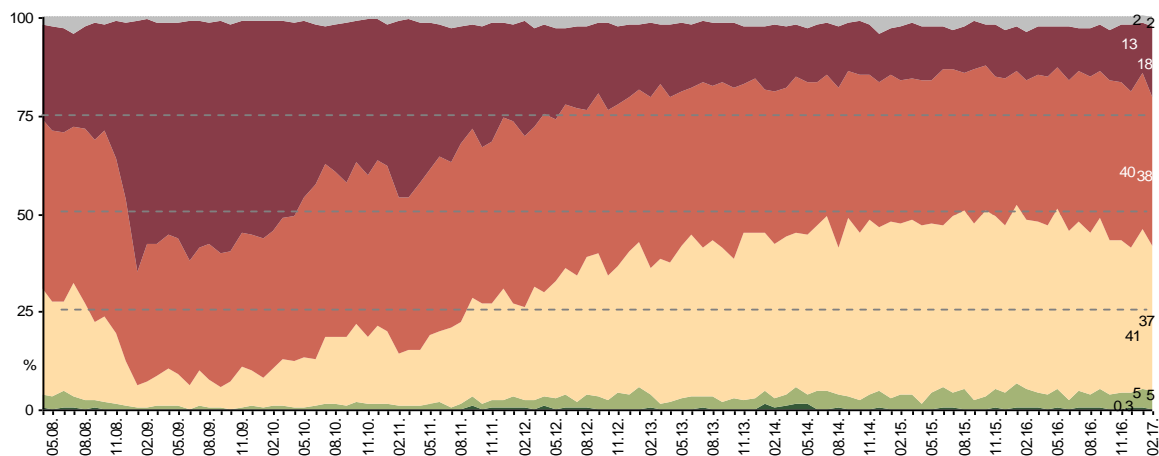
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

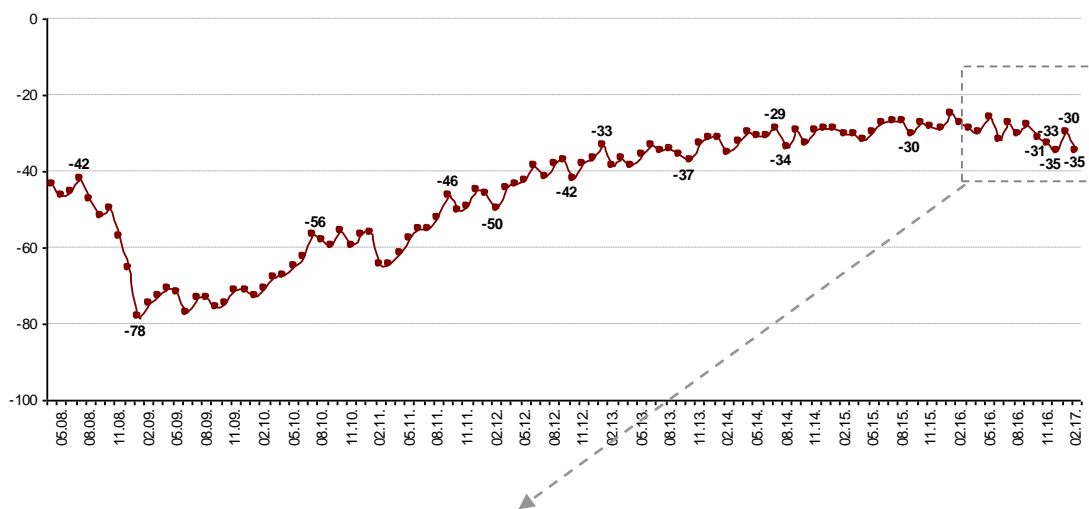
- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

Visi respondenti

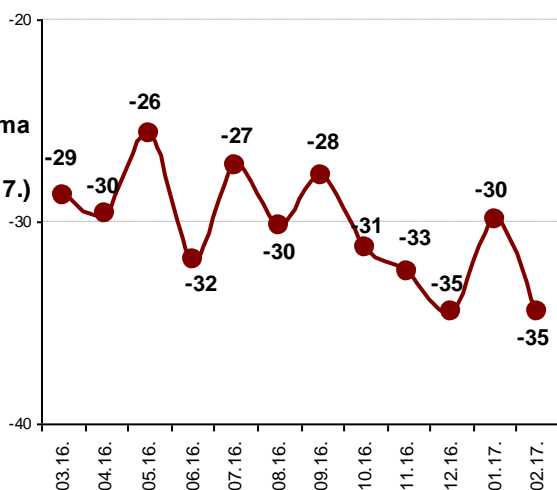
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

Visi respondenti

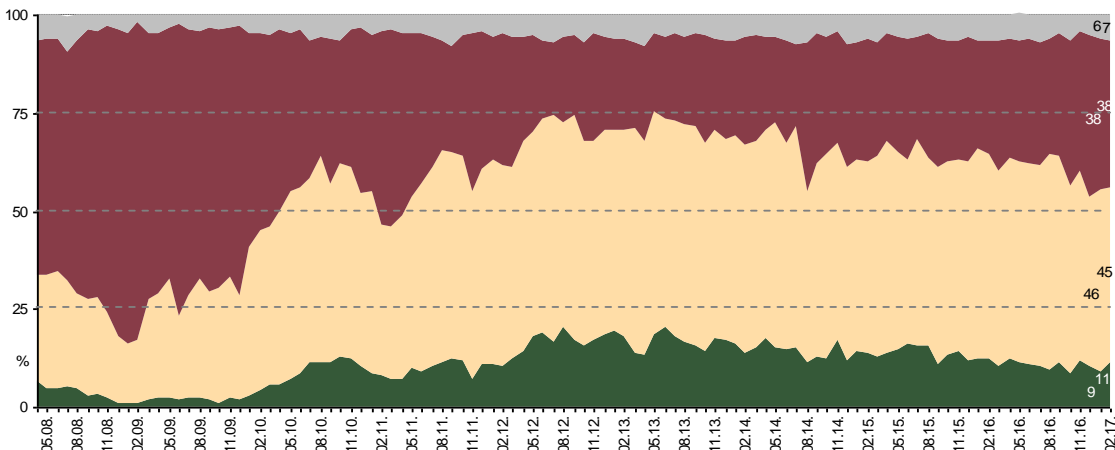

Lūgti novērtēt pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli, pozitīvu vērtējumu 2017.gada februārī tam sniedza 5% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (janvārī: 5%), bet negatīvu – 56% (janvārī: 53%). To, ka Latvijas ekonomikas stāvoklis, viņuprāt, ir „viduvējs”, norādīja 37% respondentu (janvārī: 41%). Salīdzinot ar 2017.gada janvāri, februārī Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir pasliktinājies (janvārī: -30, februārī: -35).

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

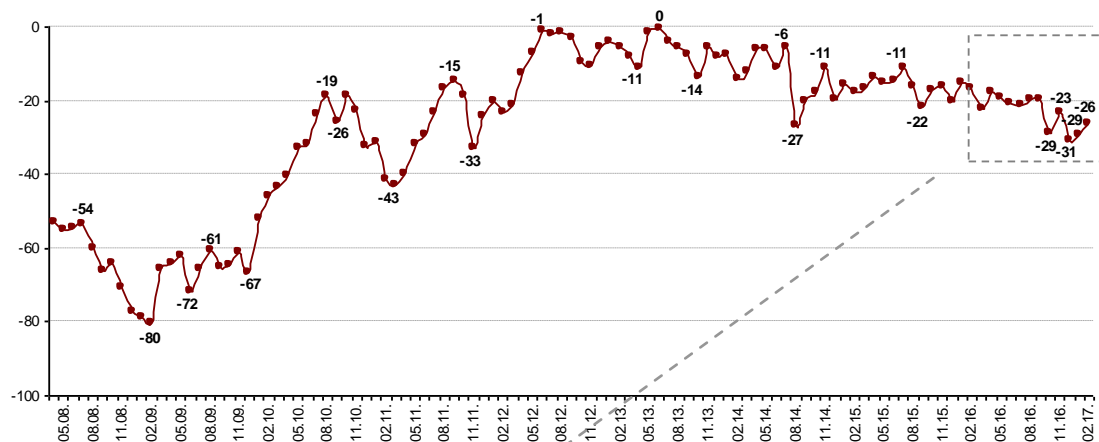
Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

■ Grūti pateikt
■ Pasliktinās
■ Nemainās
■ Uzlabojas

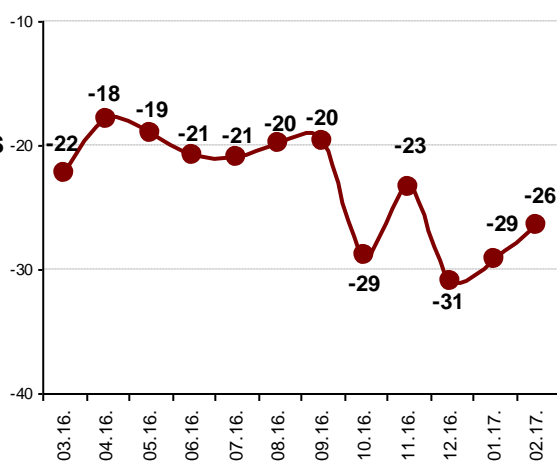
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

Visi respondenti

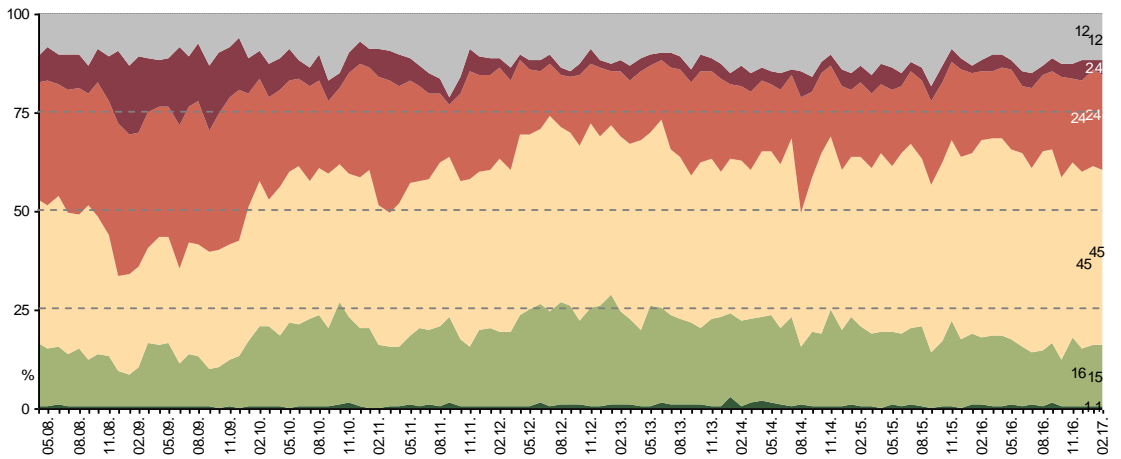
11% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2017.gada februārī norādīja, ka Latvijas ekonomikas situācija šobrīd uzlabojas (janvārī tā domāja 9%). To, ka situācija pasliktinās, atzīmēja 38% (janvārī: 38%), bet 45% uzskatīja, ka tā nemainās (janvārī: 46%). Kopš krituma 2016.gada nogalē Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss turpina paaugstināties (12.2016.: -31, 01.2017.: -29, 02.2017.: -26).

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

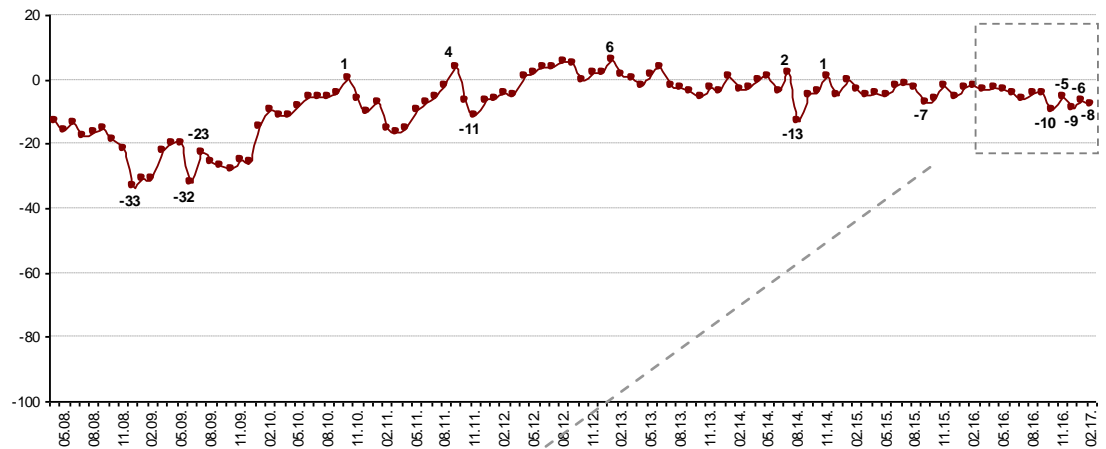
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

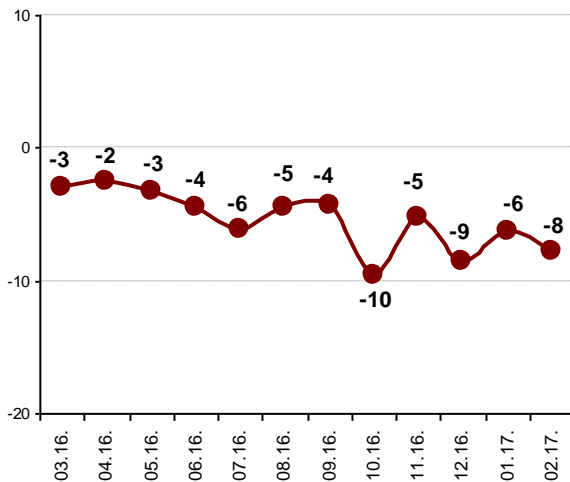
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

Visi respondenti

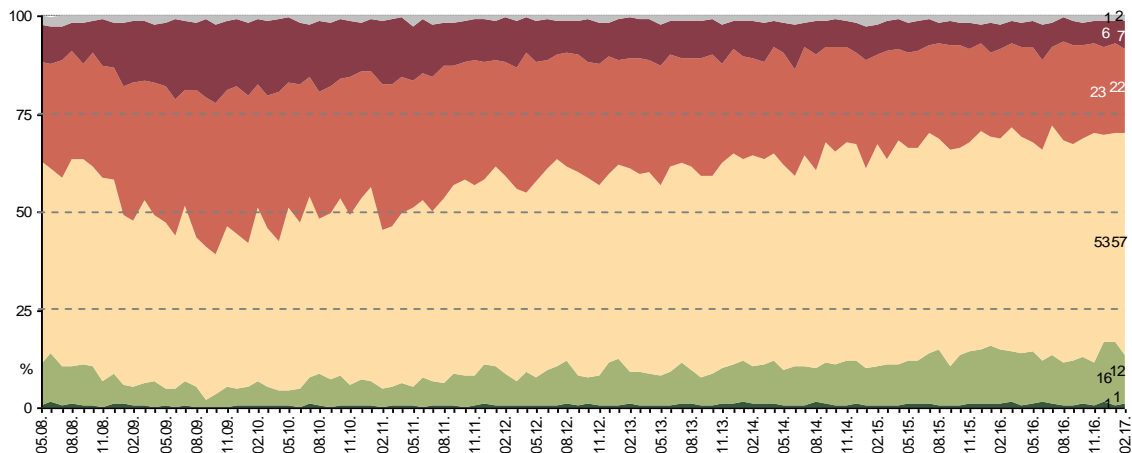
Prognozējot, kā pēc gada būs mainījies Latvijas ekonomiskā situācija, 16% respondentu bija noskaņoti optimistiski (janvārī: 17%). Kritiski noskaņoti bija 28% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (janvārī: 26%). To, ka Latvijas ekonomika pēc gada nebūs mainījies, atzīmēja 45% (janvārī: 45%). Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss 2017.gada februārī ir pasliktinājies (janvārī: -6, februārī: -8).

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

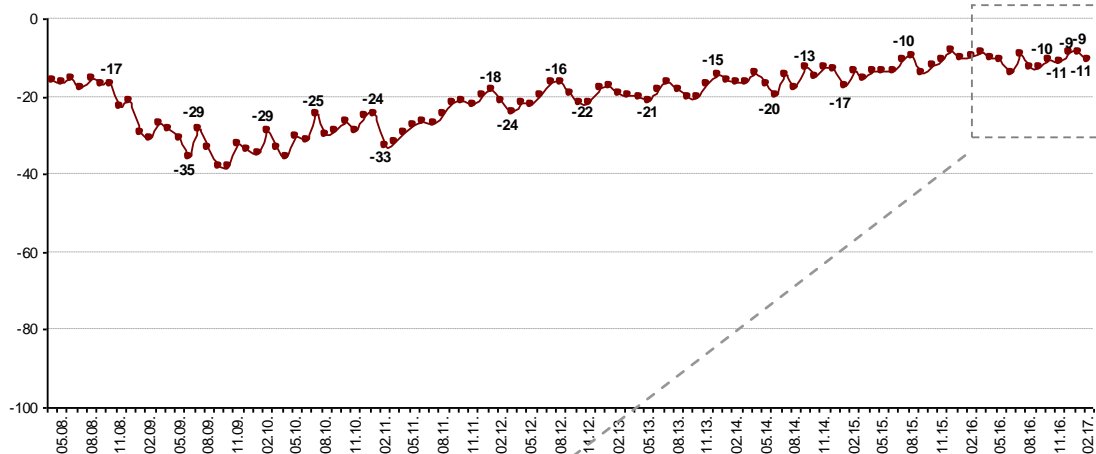
Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

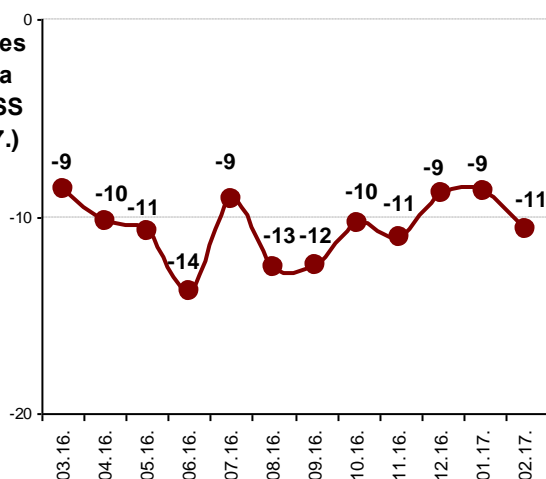
Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

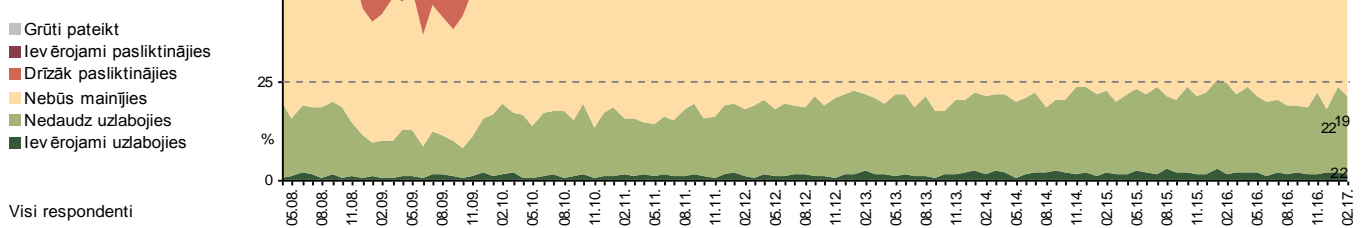

Visi respondenti

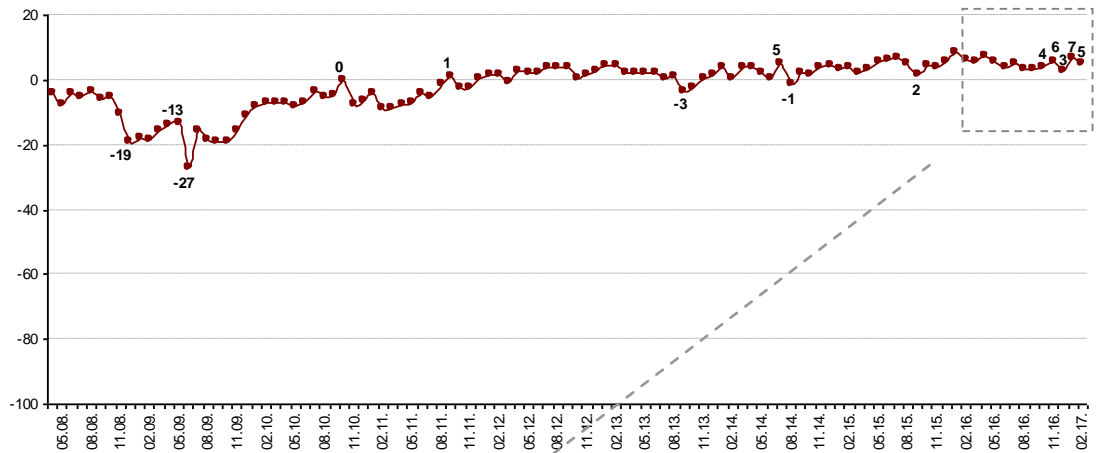
Vērtējot savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli, 13% respondentu 2017.gada februārī uzskatīja to par labu (janvārī: 17%). Negatīvu vērtējumu ģimenes materiālajai situācijai sniedza 29% pētījuma dalībnieku (janvārī: 29%). Vairākums (57%) respondentu savas ģimenes finansiālo stāvokli atzina par „viduvēju” (janvārī: 53%). Jāpiebilst, ka mēneša laikā Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir pasliktinājies (janvārī: -9, februārī: -11).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

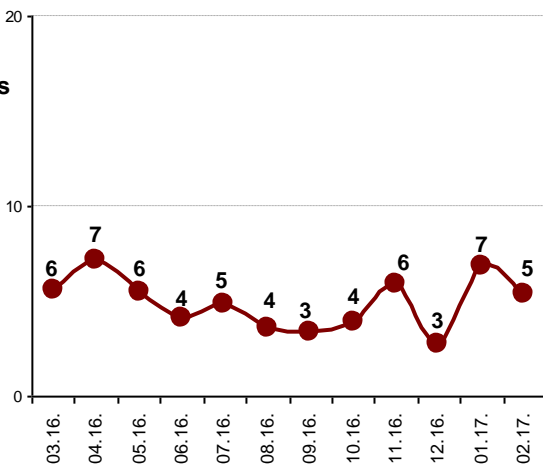
Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

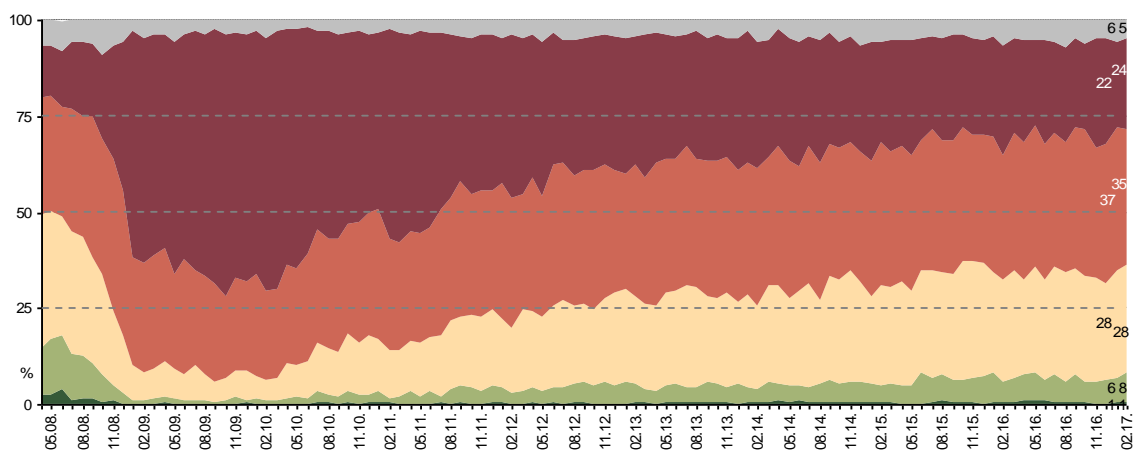
Jautāti, kas, viņuprāt, notiks ar viņu ģimenes materiālo stāvokli pēc gada, viedokli, ka tas būs uzlabojies, pauda 21% respondentu (janvārī: 24%). Pesimistiski noskaņoti bija 10% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (janvārī: 11%). Visbiežāk (53%) aptaujas dalībnieki uzskatīja, ka ģimenes finansiālais stāvoklis pēc gada nebūs mainījies (janvārī tā domāja 49%). Ja salīdzina ar 2017.gada janvāri, vērojams, ka februārī Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss ir pazeminājies (janvārī: +7, februārī: +5).

Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

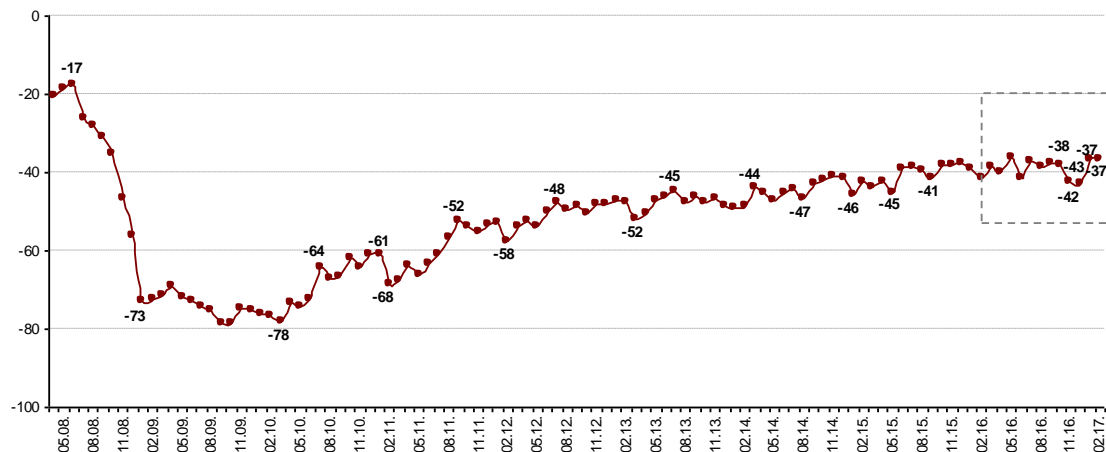
- Grūti pateikt
- Ļoti sliktas
- Drīzāk sliktas
- Viduvējas
- Drīzāk labas
- Ļoti labas

Visi respondenti

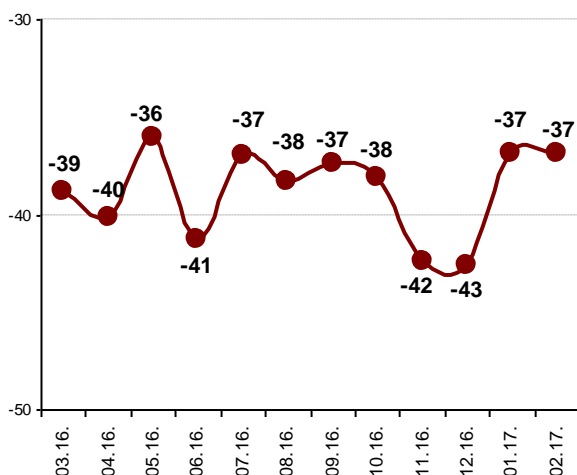
Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

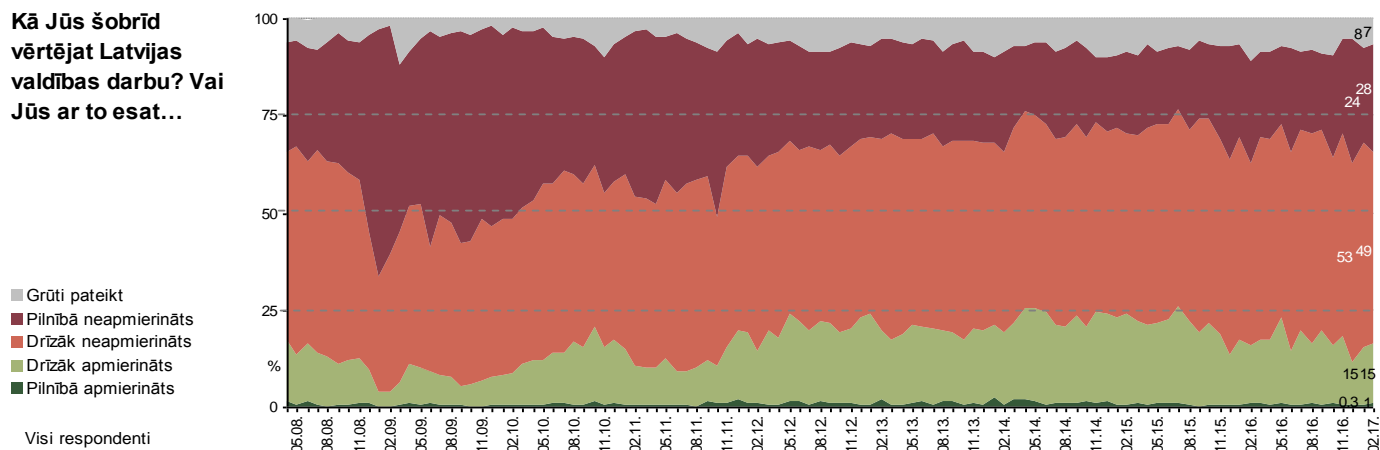
Visi respondenti

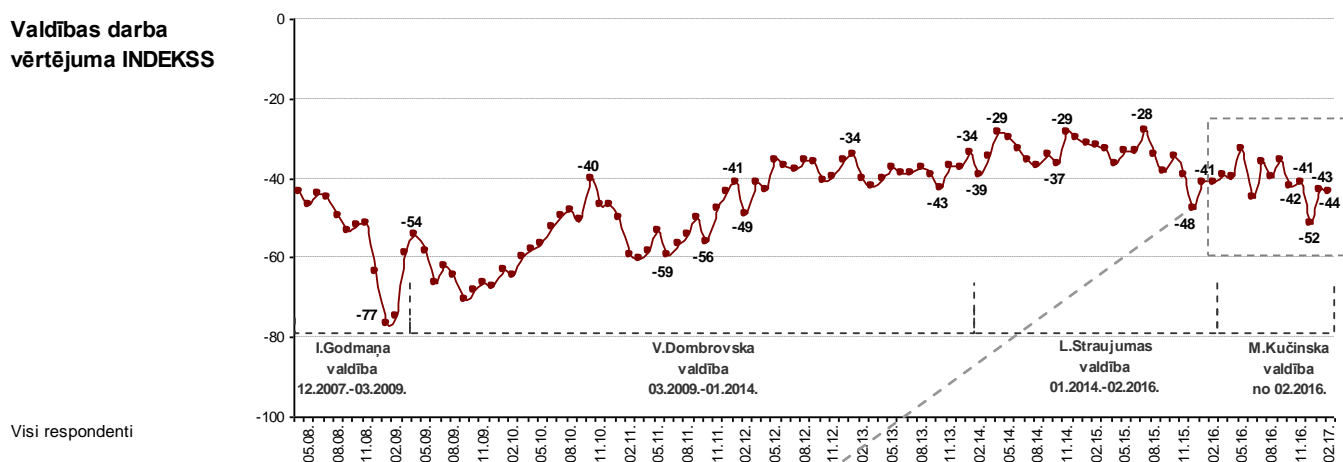
Saskaņā ar aptaujas datiem 9% respondentu 2017.gada februārī izredzes Latvijā atrast labu darbu atzina par labām (janvārī: 7%). Negatīvi iespējas atrast labu darbu vērtēja 59% (janvārī: 59%), bet viedokli, ka tās ir „viduvējas”, pauda 28% (janvārī: 28%). Darba izredžu vērtējuma indekss mēneša laikā nav mainījies (gan janvārī, gan februārī: -37).

Valdības darba vērtējums

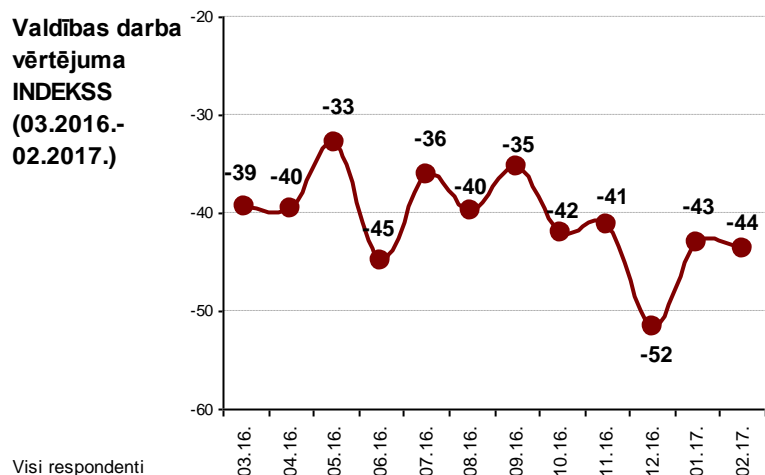
Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Valdības darba vērtējuma INDEKSS (03.2016.-02.2017.)

Ar valdības darbu 2017.gada februārī apmierināti bija 16% respondentu (janvārī: 15%), bet neapmierinātību pauda 77% (janvārī: 77%). Salīdzinot ar janvāri, februārī Valdības darba vērtējuma indekss ir nedaudz pasliktinājies (janvārī: -43, februārī: -44).

II DAĻA – VIDE

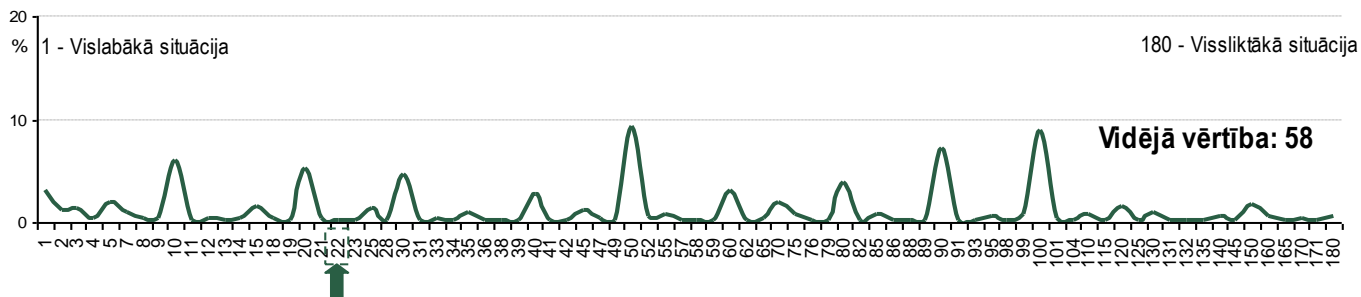
Galvenie rezultāti

2017.gada janvārī veiktais „Baltic International Bank Latvijas barometrs” bija veltīts vides jautājumiem. Dati liecina, ka kopumā par vienu no svarīgākajiem ar vidi saistītiem jautājumiem respondenti uzskata atkritumu šķirošanu. Sadržīves atkritumi un sadzīves ķīmija visbiežāk atzīti par lietām, kas visvairāk kaitē videi, bet atkritumu šķirošana visbiežāk uzskatīta par darbību, kas liecina, ka cilvēks piekopj „zaļu” dzīvesveidu. Arī raksturojot lietas, kuras valdībai būtu jāveic pirmām kārtām, visbiežāk aptaujas dalībnieki minēja atkritumu otrreizējās pārstrādes veicināšanu.

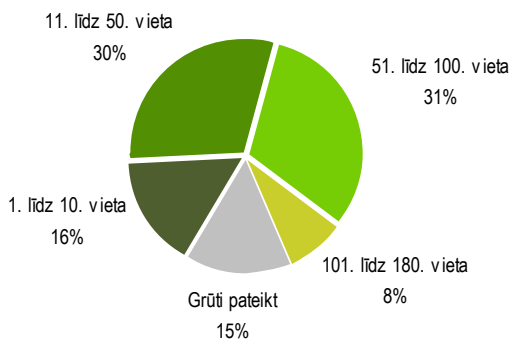
- Lūgti norādīt, kurā **vietā starp pasaules valstīm**, vērtējot ekoloģisko situāciju, viņuprāt, atrodas Latvija, 16% respondentu uzskatīja, ka Latvija atrodas starp 1. un 10.vietu, bet saraksta beigās (no 101. līdz 180. vietai) minēja 8% pētījuma dalībnieku.
- Raksturojot, kas, viņuprāt, nodara **vislielāko kaitējumu videi**, visbiežāk aptaujātie Latvijas iedzīvotāji minēja sadzīves atkritumus un sadzīves ķīmiju (55%). Transporta pārvadājumu radīto piesārņojumu minēja 41%, bet rūpniecības radīto piesārņojumu - 35%.
- 65% respondentu par būtiskāko lietu **„zaļa” dzīvesveida** ievērošanā atzina atkritumu šķirošanu. To, ka paši šķiro atkritumus, norādīja 42%, kas ir biežāk nekā pirms trīs gadiem, kad to minēja 37% respondentu.
- Lūgti paust viedokli par to, kas, viņuprāt, Latvijas iedzīvotājiem **apgrūtina** „zaļa” dzīvesveida īstenošanu, visbiežāk respondenti atbildēja, ka tie ir ekonomiskie iemesli (54%), kā arī infrastruktūras neatbilstība šāda dzīvesveida pieņemšanai (52%).
- Jautāti, kādi trīs pasākumi Latvijas **valdībai jāīsteno** pirmām kārtām, lai Latvija būtu videi draudzīgāka valsts, visbiežāk aptaujas dalībnieki norādīja, ka ir jāveicina atkritumu otrreizējā pārstrāde (45%).
- Savukārt, norādot, kur viņi paši **ieguldītu naudu** vides uzlabošanai, ja būtu tāda iespēja, visbiežāk Latvijas iedzīvotāji minēja Latvijas mežu aizsardzību (55%) un Baltijas jūras piesārņojuma mazināšanu (48%).
- Visbiežāk, runājot par pirmām kārtām **ieviešamajām tehnoloģijām**, respondenti norādīja, ka Latvijā ir jāievieš atkritumu pārstrādes tehnoloģijas (52%). Salīdzinoši bieži minēta arī atjaunojamo energoresursu ieguves vietu attīstīšana (41%) un kvalitatīvāku ūdens attīrīšanas sistēmu ieviešana (41%).

Uzskati par Latvijas vietu videi draudzīgo valstu topā

Kā Jūs domājat, cik zaļa un videi draudzīga valsts ir Latvija, salīdzinot ar citām valstīm? Apkopojot visu, ko Jūs zināt par ekoloģisko situāciju Latvijā, lūdzu, novērtējiet, kurā vietā pasaulē starp 180 valstīm, kur „1” nozīmē „vislabāko” situāciju, bet „180” – „vissliktāko”, atrodas Latvija!

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

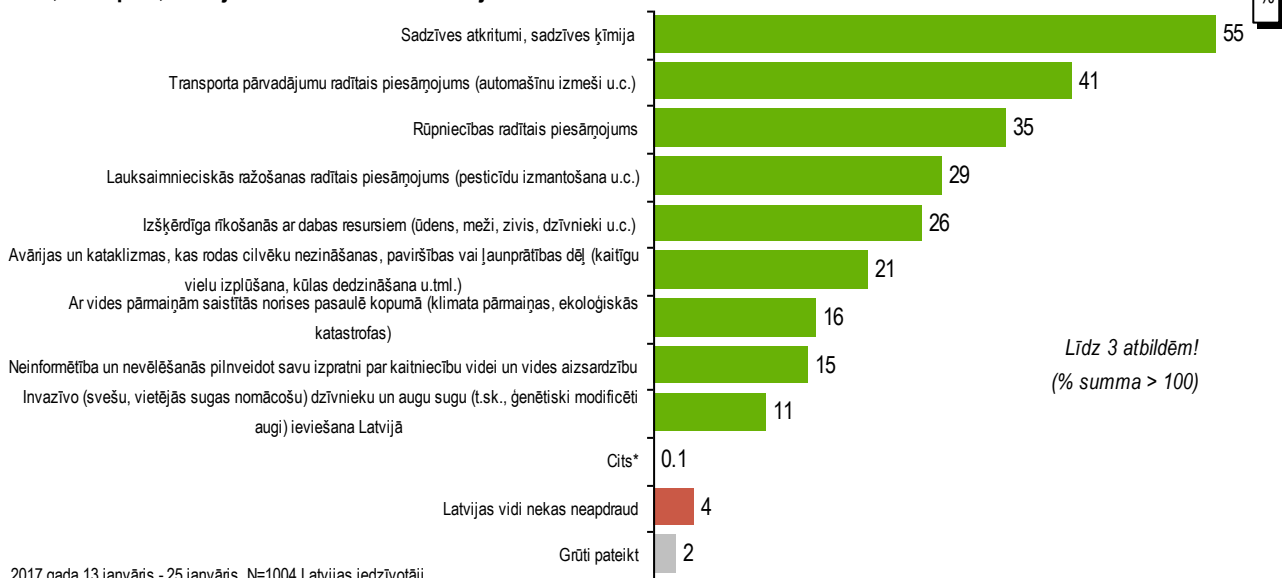

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

2017.gada janvārī veiktajā Latvijas iedzīvotāju aptaujā respondentiem jautāja, kurā vietā starp pasaules valstīm, viņuprāt, atrodas Latvija, vērtējot tās ekoloģisko situāciju. Apkopojot rezultātus, vērojams, ka 16% respondentu uzskatīja, ka Latvija atrodas 1. līdz 10.vietā. Uzskatu, ka Latvija atrodas 11. līdz 50. vietā, pauda 30%, 31% minēja vietu no 51. līdz 100. vietai, bet vietu no 101. līdz 180. nosauca 8%. Jāpiebilst, ka realitātē, saskaņā ar pētījuma Environmental Performance Index* datiem, 2016.gadā Latvija ir 22. vietā.

Uzskati par lietām, kas nodara kaitējumu videi

Kas, Jūsuprāt, Latvijā nodara vislielāko kaitējumu videi?

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Līdz 3 atbildēm!
(% summa > 100)

*Kategorijā "Cits" ietilpst: "PSRS bijušais militārais mantojums" (minēts 1 reizi).

Lūgti norādīt, kas, viņuprāt, Latvijā nodara vislielāko kaitējumu videi, visbiežāk pētījuma dalībnieki norādīja, ka kaitējumu rada sadzīves atkritumi, sadzīves ķīmija (55%). Salīdzinoši bieži minēts arī transporta pārvadājumu radītais piesārņojums (41%) un rūpniecības radītais piesārņojums (35%). Citi faktori minēti retāk.

Videi draudzīgā dzīvesveida priekšnosacījumi

Kuras no šīm darbībām, Jūsuprāt, ir visbūtiskākās, lai apgalvotu, ka cilvēks piekopj „zaļu”, videi draudzīgu dzīvesveidu?

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits" ietilpst: "nepiesārņo vidi" (minēts 2 reizes); "bērnu audzināšana zaļās domāšanas stilā" (minēts 1 reizi).

Aptaujas dalībniekiem lūdza paust viedokli par to, kas, viņuprāt, ir būtiskākais, lai varētu apgalvot, ka cilvēks piekopj „zaļu” dzīvesveidu. Visbiežāk respondenti uzskatīja, ka būtiskākais ir atkritumu šķirošana (65%). Salīdzinoši bieži par svarīgu atzīta arī resursu taupīšana (33%) un pārvietošanās ar kājām, velosipēdu vai sabiedrisko transportu, nevis ar automašīnu (31%). Jāpiebilst, ka 21% respondentu uzskatīja, ka būtiski ir izmantot videi draudzīgu kurināmo un enerģijas izejvielas.

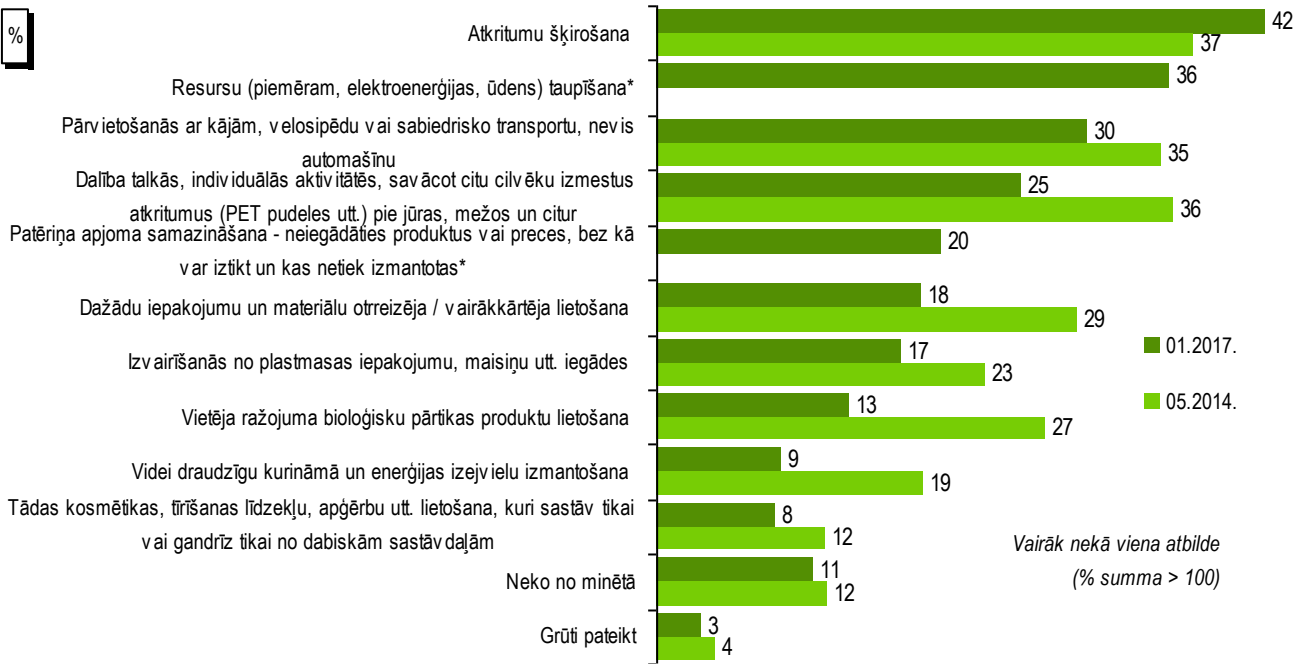
Kuras no šīm aktivitātēm Jūs regulāri veicat savā ikdienā?

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Raksturojot, kuras aktivitātes viņi regulāri veic paši, to, ka šķiro atkritumus, atzīmēja 42%, 36% atbildēja, ka taupa resursus, 30% minēja, ka izvēlas pārvietoties ar kājām, velosipēdu vai sabiedrisko transportu, 25% - ka piedalās talkās, individuālās aktivitātēs, savācot citu cilvēku izmestus atkritumus. Citas aktivitātes minētas retāk. Jāatzīmē, ka 11% aptaujāto atzina, ka nedara neko no minētā.

Kuras no šīm aktivitātēm Jūs regulāri veicat savā ikdienā?

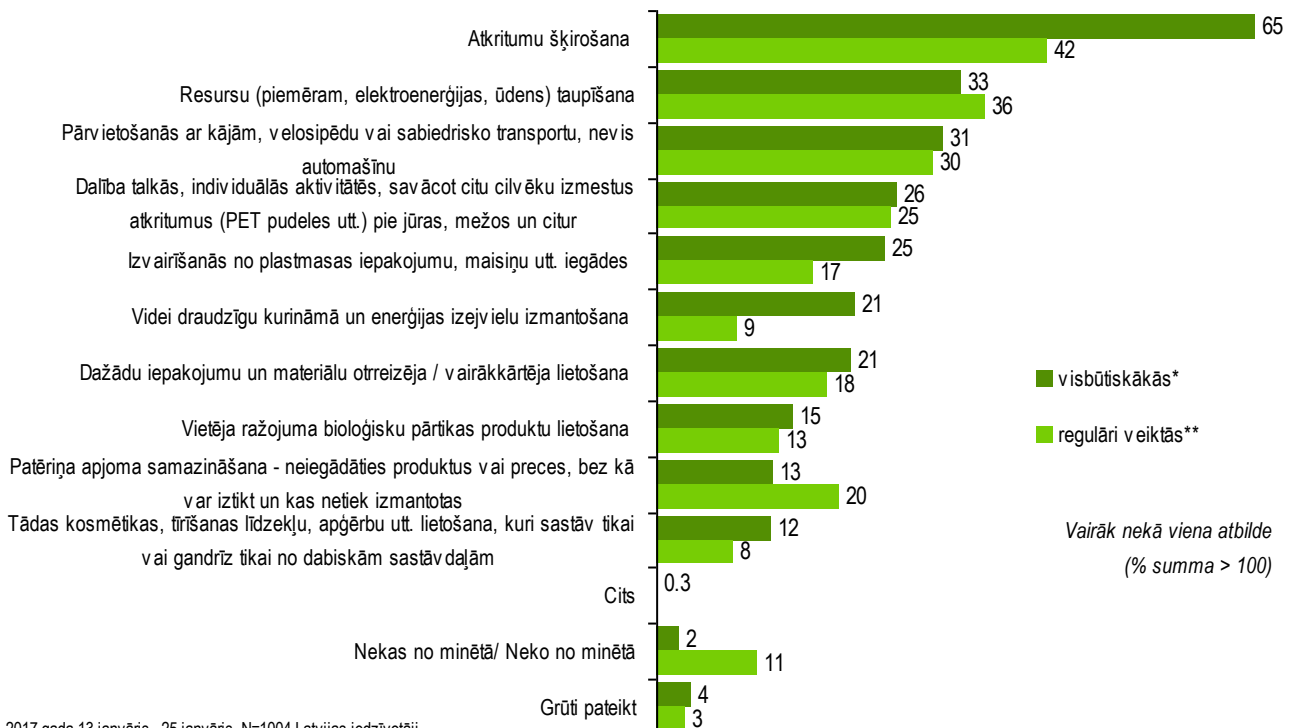

Visi respondenti

*Netika piedāvāts 2014.gadā.

Ja salīdzina 2014. un 2017.gadā sniegtās atbildes uz jautājumu par ikdienā respondentu veiktajām aktivitātēm, jāsecina, ka šogad respondenti biežāk norādīja, ka šķiro atkritumus (2014.: 37%, 2017.: 42%). Citas aktivitātes 2017.gadā minētas retāk nekā pirms trīs gadiem.

Kuras no šīm darbībām, Jūsprāt, ir visbūtiskākās, lai apgalvotu, ka cilvēks piekļūst „zaļu”, videi draudzīgu dzīvesveidu? / Kuras no šīm aktivitātēm Jūs regulāri veicat savā ikdienā?

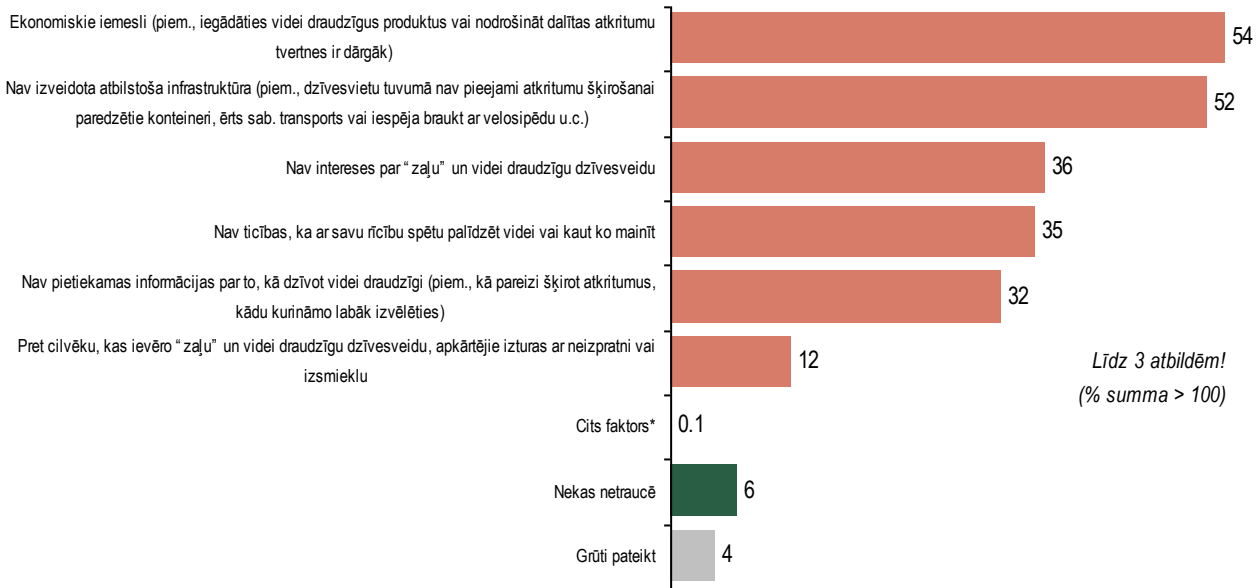

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

*Līdz trīs atbildēm.

**Visas piemērotās atbildes.

Kuri, Jūsaprāt, ir 3 būtiskākie faktori, kas iedzīvotājiem Latvijā apgrūtina īstenot "zaļu" un videi draudzīgu dzīvesveidu? %

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits faktors" ietilpst: "izcērt Latvijas zeltu - mežus (ne tā pelna, iznieko Latvijas resursus)" (minēts 1 reizi).

Aptaujas ietvaros respondentiem lūdza paust viedokli par to, kas Latvijas iedzīvotājiem apgrūtina „zaļa” dzīvesveida īstenošanu. Visbiežāk pētījuma dalībnieki uzskatīja, ka „zaļa” dzīvesveida īstenošanu apgrūtina ekonomiskie iemesli (54%) un fakts, ka Latvijā šādam dzīvesveidam nav izveidota atbilstoša infrastruktūra (52%). Uzskatu, ka nekas netraucē to darīt, puda tikai 6% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.

Kādus 3 pasākumus, Jūsaprāt, valdībai vajadzētu ieviest pirmām kārtām, lai Latvija būtu videi draudzīgāka valsts? %

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits" ietilpst: "aizliegt dedzināt lapas un ugunsiskus pagalmos" (minēts 1 reizi); "ar varu nevajag darīt neko, tas parasti rada pretējo efektu, saprašānai jānāk no cilvēkiem, kas rodas ceļoties dzīves līmenim kopumā, kad nav jādodomā par pamatvajadzību apmierināšanu var sākt rūpēties par apkārtno vidi" (minēts 1 reizi); "ne jau Latvijai, bet gan Ķīnai, Amerikai, Krievijai vajadzētu par to domāt un valstīm, zem kuru karogiem kuģo tankeri, kas kā degvielu lieto mazutu" (minēts 1 reizi); "pret GMO izmantošanu" (minēts 1 reizi); "valdībai ir svarīgāki uzdevumi" (minēts 1 reizi).

Jautāti, kādi trīs pasākumi Latvijas valdībai jāīsteno pirmām kārtām, lai Latvija būtu videi draudzīgāka valsts, visbiežāk aptaujas dalībnieki norādīja, ka ir jāveicina atkritumu otrreizējā pārstrāde (45%). Salīdzinoši bieži pausts viedoklis, ka vajadzētu ierobežot videi kaitējošu vielu izplatību (34%) un veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu (33%). Citi pasākumi nosaukti retāk.

Līdzekļu piešķiršana vides aizsardzībai

Iedomājieties, ka Jums ir pieejami ievērojami kāda fonda līdzekļi, kurus varat izmantot apkārtējās vides aizsardzībai. Kur, Jūsaprāt, tos būtu jāiegulda?

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Atbildot uz jautājumu „Iedomājieties, ka Jums ir pieejami ievērojami kāda fonda līdzekļi, kurus varat izmantot apkārtējās vides aizsardzībai. Kur, Jūsaprāt, tos būtu jāiegulda?“, visbiežāk pētījuma dalībnieki norādīja, ka naudu ieguldītu Latvijas mežu aizsardzībā (55%) un Baltijas jūras piesārņojuma mazināšanā (48%). To, ka naudu ieguldītu atjaunojamo energoresursu izmantošanas attīstībā Latvijā, atzīmēja 33% pētījuma dalībnieku.

Uzskati par videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanu

Kādas, Jūsaprāt, videi draudzīgas tehnoloģijas Latvijā būtu nepieciešams ieviest pirmām kārtām?

2017.gada 13.janvāris - 25.janvāris, N=1004 Latvijas iedzīvotāji

Lūgti norādīt, kādas videi draudzīgas tehnoloģijas Latvijā būtu nepieciešams ieviest pirmām kārtām, visbiežāk aptaujātie Latvijas iedzīvotāji norādīja, ka ir jāievieš atkritumu pārstrādes tehnoloģijas (52%). To, ka ir jāattīsta atjaunojamo energoresursu ieguves vietas, minēja 41%, un tikpat bieži (41%) uzskatīja, ka pirmām kārtām vajadzētu ieviest kvalitatīvākas ūdens attīrīšanas sistēmas.

III DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PĒTĪJUMA REZULTĀTIEM

Valts Kalniņš, Sabiedriskās politikas centra "Providus" pētnieks

Atkritumu šķirošana un pārstrāde acīmredzot ir ieņēmusi pārliecinošu vietu Latvijas iedzīvotāju uzskatos par to, ko nozīmē videi draudzīgs dzīvesveids. Pret šo viedokli nav ko iebilst, taču interesanta ir krietni pielaidīgākā attieksme pret industriāla rakstura vides apdraudējumiem, – vairākumam ne tikai rūpniecības un lauksaimniecības radītais piesārņojums nešķiet lielākais kaitētājs, bet preču patēriņa mazināšana kā būtisks videi draudzīga dzīvesveida priekšnosacījums prioritāri svarīga ir tik vien kā 13 procentiem. Šie uzskati atspoguļo vēlmi dzīvot augsta patēriņa apstākļos un veikt tādas vidi saudzējošas darbības, kuras kopumā materiālo nodrošinājumu ietekmē maz. Vēl jo vairāk, daudzi domā, ka spēja vairāk tērēt (piemēram, lai iegādātos videi draudzīgākus produktus) nāktu „zaļai” dzīvošanai par labu. Tomēr jāatceras, ka pārticis cilvēks nereti tērē vairāk resursu nekā trūcīgāks. Ekonomiskā attīstība var arī neizrādīties sevišķi labs dabas saudzēšanas faktors.

Dr.sc.soc. Matīss Neimanis, Zaļo tehnoloģiju inkubatora komercdirektors

“Baltic International Bank Latvijas barometra” aptaujāto atbildes apstiprina jau līdz šim novēroto, ka sabiedrība ar videi draudzīgu dzīvesveidu primāri asociē atkritumu šķirošanu, resursu taupīšanu, pārvietošanos ar kājām. Noderīgi būtu uzzināt, kādā veidā respondenti (36%) taupa resursus (ūdens, elektroenerģija) – vai tiek iegādātas jaunas paaudzes tehnoloģijas, vai tiek mainīti ikdienas paradumi?

Neliels konflikts ir starp respondentu sniegtajām atbildēm uz jautājumu „Kuri ir būtiskākie faktori, kas iedzīvotājiem apgrūtina īstenot „zaļu” un videi draudzīgu dzīvesveidu” un „Kādus pasākumus valdībai vajadzētu ieviest, lai Latvija būtu videi draudzīgāka valsts”. Uz pirmo jautājumu vairākums ir atbildējis, ka tieši ekonomiskie faktori apgrūtina īstenot videi draudzīgu dzīvesveidu, kas liek domāt, ka videi draudzīgs dzīvesveids tomēr ir ‘dārgāks’ nekā videi mazāk draudzīgs dzīvesveids. Savukārt uz otro jautājumu respondenti kā otru svarīgāko risinājumu, kas būtu jādara valdībai, lai Latvija būtu videi draudzīgāka valsts, ir norādījuši, ka nepieciešams ierobežot videi kaitīgu vielu izmantošanu. Šajā gadījumā būtu bijis ļoti noderīgi jautāt, vai respondenti būtu ar mieru:

- maksāt vairāk par precēm, kuras ražotas ar videi draudzīgām tehnoloģijām.
- atteikties no konkrētu preču lietošanas (piemēram, vienreizējo maisiņu izmantošanas aizliegums).

Noteikti ir jāņem vērā respondentu atbildes uz jautājumu, *kādiem mērķiem būtu jāpiešķir līdzekļi vides aizsardzībai*. Ir pamats uzskatīt, ka primāri norādīta ir mežu aizsardzība un Baltijas jūras piesārņojuma mazināšana, jo par šiem jautājumiem tiek diskutēts un sabiedrība redz ‘izcirstos’ mežus, kas tiek asociēti videi nedraudzīgu procesus.

Ņemot vērā iepriekš minēto, par vides politiku atbildīgajām institūcijām būtu īpaši jāpievērš uzmanība komunikācijai ar sabiedrību, lai tā būtu informēta par vides problēmām un nedominētu tikai divas jomas – mežs un jūra.

Armands Plāte, Centrālās statistikas pārvaldes Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors

Iedzīvotāji, “Baltic International Bank Latvijas barometra” pētījumā izvēloties vislielāko kaitējumu videi, pamatā orientējušies uz cilvēka veselību tieši ietekmējošiem faktoriem – ķīmiju, atkritumiem, piesārņojumu u.c., kas mazāk attiecināmi uz tādu globālo vides problemātiku kā *klimata pārmaiņas un bioloģiskā daudzveidība*.

Vides aizsardzības pasākumi, kas attiecas uz sadzīves atkritumiem, ķīmisko vielu pārvaldību un piesārņojuma ierobežošanu, attīstās un īstenojas kopš pagājušā gadsimta 70. gadiem, kamēr klimata pārmaiņu un bioloģiskās daudzveidības politikas ir pēdējo divu desmitgadu jautājumi, kas tomēr var nopietni ietekmēt cilvēces nākotni. Manuprāt, tālākas attīstības kontekstā klimata pārmaiņu un bioloģiskās daudzveidības jautājumu augstāka prioritāte būtu vēlama.

Vienlaikus aptaujas rezultāti liecina, ka iedzīvotāji ir informēti par videi draudzīgu dzīvesveidu – atkritumu šķirošanu, resursu taupīšanu, materiālu vairākkārtēju izmantošanu un bioloģisku produktu lietošanu. 2015.gadā Latvijā tika otrreizēji pārstrādāti tikai 26.7% no radītajiem sadzīves atkritumiem, savukārt Eiropas Savienībā vidēji tiek pārstrādāti 45% sadzīves atkritumu. Tajā pašā laikā jāmin, ka Latvijā 2015. gadā tika radīts par 97 kg mazāk sadzīves atkritumu uz 1 iedzīvotāju (366kg) nekā vidēji (463kg) Eiropas Savienības valstīs.

Attiecībā uz videi draudzīgu dzīvesveidu iedzīvotāji *atkritumu šķirošanu* ir uzskatījuši par būtiskāko pasākumu. Jāatzīst, ka iedzīvotāji nav izvēlējušies galveno prioritāti – *preventīvo pasākumu veikšanu* (piem., atkritumu samazināšana, energoefektivitāte,

materiālu vairākkārtēja izmantošanu, u.tml.), bet gan uz sekām orientētus risinājumus, kas atbilst šodienas realitātei. Tomēr turpmāk *videi draudzīgam dzīvesveidam*, manuprāt, vairāk būtu jāvirzās uz preventīviem pasākumiem.

Pētījums apliecina, ka iedzīvotāji ikdienā veic videi draudzīgus pasākumus, t.i. 42% šķiro atkritumus, 36% taupa resursus un tikai 11% šajā jomā nav aktīvi, kas, manuprāt, ir labs rezultāts un liecina, ka vides aizsardzības pasākumus iedzīvotāji labprātīgi atbalsta.

Gadījumā, ja iedzīvotājiem būtu iespēja ieguldīt naudu, tie labprātāk to darītu mežu aizsardzībā, kaut arī statistikas dati rāda, ka mežu platības Latvijā nesamazinās. Kopš 2009.gada mežu platības pieaugušas par 19 tūkstošiem hektāru, un arī koksnes krājas daudzumi mežos palielinās (2009.gadā – 647 milj.m³, bet 2014.gadā – 668 milj.m³). Manuprāt, tā ir reakcija uz apkārtnē redzamo – izcirtumiem ceļa malās, jo jaunaudzes netiek uzskatītas par pilnvērtīgu mežu. Interesanti, ka mežu aizsardzība nav minēta kā prioritārs valdības uzdevums.

Olga Procevska, uzņēmēja, Latvijas Universitātes pētniece

Manuprāt, šoreiz būtiskākās ir nevis tās atbildes, kas parādās "Baltic International Bank Latvijas barometra" aptaujā, bet gan tās, kas tur neparādās, iezīmējot baltos plankumus Latvijas sabiedrības zināšanās par vides aizsardzību.

Pirmais ir industriāli ražoto gaļas un piena produktu kaitīgā ietekme uz vidi, kas pat pēc konservatīvākajiem starptautisko organizāciju aprēķiniem ir līdzvērtīga visa pasaules transporta radītajam kaitējumam. Otrais punkts — atkritumu mazināšana (nevis tikai šķirošana), atsakoties no plastmasas iepakojumu lietošanas un izvēloties tādus iepirkšanās veidus, kas minimizē izmetamo atkritumu daudzumu, kā arī mazinot savu patēriņu kopumā (atsakoties no t.s. ātrās modes iegādes, izvēloties lietotu elektrotehniku un citas preces, biežāk jauna priekšmeta vietā izvēloties vecā priekšmeta salabošanu).

Pašlaik šie svarīgie aspekti Latvijā atrodas tikai nelielu aktīvistu grupu, nevis plašākas sabiedrības dienaskārtībā. Izskatās, ka Latvijas sabiedrībai vēl ejams ļoti tāls ceļš, lai cilvēki sāktu apzināties sava dzīvesveida ietekmi uz vidi sistemātiski, plašākā kontekstā, lūkojoties aiz atsevišķām izpausmēm (kā, piemēram, atkritumu šķirošana vai nemēslošana dabā). Taču rūpju dēļ par apkārtējo vidi kļūst par veģetārieti, doties iepirkties ar savām burkām un kastītēm, kā arī jaunu un nevainojamu lietu vietā izvēlēties lietotas un labotas lietas — tie ir sarežģīti lēmumi, kas prasa būtisku apziņas pārorientāciju un jaunu ieradumu apgušanu, kā arī individuālas atbildības uzņemšanu.

Māris Simanovičs, vides apsaimniekošanas uzņēmumu grupas „Eco Baltia grupa” valdes priekšsēdētājs

„Baltic International Bank Latvijas barometra” pētījuma dati lielā mērā saskan ar mūsu pērn sadarbībā ar SKDS veikto aptauju, kas uzrādīja, ka 45% iedzīvotāju šķiro atkritumus un šo iedzīvotāju skaits pakāpeniski aug. Turklāt saskaņā ar barometra datiem atkritumu šķirošana ir teju vienīgā „zaļā” aktivitāte, kurai pievērsies lielāks iedzīvotājs skaits nekā 2014.gadā. Pārējām „zaļajām” aktivitātēm diemžēl piekritēju skaits pēdējo trīs gadu laikā samazinājies, kas, iespējams, skaidrojams ar to, ka daļa no piedāvātajām aktivitātēm jau ir kļuvušas par normu un netiek uzskatītas par kaut ko „īpaši zaļu”.

Vienlaikus barometra dati atklāj arī to, ka iedzīvotāji novērtē un apzinās ne tikai atkritumu šķirošanas, bet arī atkritumu pārstrādes nozīmību tīras vides saglabāšanai. Taču diemžēl praksē redzam, ka no kopējā mājāsaimniecību sadzīves atkritumu apjoma pārstrādē nonāk tikai aptuveni piektdaļa, kas ir pārāk maz, lai mēs ilgtermiņā varētu runāt par Latviju kā zaļu un ekonomiski attīstītu valsti. Tādējādi viens ir tas, ka mēs apzināmies problēmu un saprotam, kādi risinājumi to palīdzētu novērst, bet pavisam kas cits - mūsu reālā ikdienas rīcība, lai šos risinājumus īstenotu un problēmu mazinātu. Tas gan ir jautājums ne tikai par iedzīvotāju attieksmi un gatavību pašiem šķirot atkritumus, bet arī kopējo valsts un pašvaldību īstenoto rīcībpolitiku, lai uzņēmumi būtu motivēti veikt investīcijas infrastruktūrā un atkritumu pārstrādē.

Atkritumu apsaimniekošanas, šķirošanas un pārstrādes tehnoloģijas nepārtraukti attīstās, kas nozīmē, ka nozarē strādājošajiem ir jāspēj paredzēt pāris soļus uz priekšu, lai nodrošinātu savu konkurētspēju tirgū gan Latvijā, gan ārpus tās. „Eco Baltia grupas” polimēru materiālu pārstrādes rūpnīcas AS „PET Baltija”, SIA „EKO Pet” un SIA „Nordic Plast” šajā ziņā ir nozares flagmaņi Latvijā un visā Baltijā, ieviešot vai aprobējot jaunas pārstrādes tehnoloģijas, attīstot jaunus produktus un iekarojot arvien plašākus eksporta tirgus. Tas savukārt apliecina, ka Latvijai ir iespējas saglabāt savas līderpozīcijas kā zaļai, inovatīvai un attīstītai valstij, rādot piemēru arī citiem.

Ģirts Strazdiņš, Latvijas dabas fonda direktors

“Baltic International Bank Latvijas barometrs” saistībā ar vides tematiku mums parāda vairākas lietas, kurām būtiski pievērst uzmanību. Zīmīgi, ka tikai 16% iedzīvotāju Latviju vērtē augstāk, nekā mēs pašreiz esam zaļo valstu topā. Pirms vairākiem gadiem populārais priekšstats, ka Latvija ir otrā zaļākā valsts pasaulē, krietni iedragāja vides un dabas sargāšanas nozīmīgumu un arī atbalstu tai, jo – kāpēc gan mums kas jādara, ja jau esam tik zaļi? 2017. gada pētījuma rezultāti jau ir tuvāk reālajai situācijai.

Likumsakarīgi, ka aptaujas dalībnieki savās atbildēs ir izcēlušī ar atkritumiem saistītos jautājumus. Iespējams, tas ir tāpēc, ka ar atkritumiem mēs ikdienā saskaramies kā to radītāji un katram no mums ir izvēles iespēja tos šķirot vai nešķirot. Neapšaubāmi, ka nepienācīgi apsaimniekoti atkritumi rada lielas vides problēmas – dabas piesārņošanu, resursu izšķērdēšanu, gaisa piesārņojumu no to dedzināšanas u.tml. Atkritumu apsaimniekošana ir viens no tiem vides aizsardzības jautājumiem, ko bez aktīva sabiedrības atbalsta ir grūti atrisināt, tāpēc iepriecinošas ir sabiedrības rūpes šajā jomā. Latvija tuvāko gadu laikā ir apņēmusies ievērojami samazināt nešķirotu atkritumu nonākšanu izgāztuvēs, un cerams, ka valsts politika ies roku rokā ar atkritumu dalītas savākšanas infrastruktūras pilnveidošanu un vēl aktīvāku sabiedrības izglītošanu un iesaistīšanu šī jautājuma risināšanā.

Tomēr tas, ka sabiedrības apziņā “zaļo sektoru” lielākoties ir aizņēmuši atkritumi un rūpes par to pārstrādi, aizēno daudz būtiskāku jautājumu – problēma ir nevis atkritumi paši, bet gan to apjoms un radīšana, kas savukārt ir saistīta ar mūsu patēriņa paradumiem. Patēriņa samazināšanu kā videi draudzīgu rīcību min tikai 13% aptaujāto. Tāpat visas pārējās “zaļās rīcības” ir samazinājušās, salīdzinot ar iepriekšējās aptaujas veikšanas laiku. Vai, šķirot atkritumus, būsīm īstenojuši savu atbildību pret vidi?

Savukārt dabas aizsardzības jautājumi pētījumā parādās vēl mazāk. Iespējams, tas ir tāpēc, ka šo jautājumu risināšana vēl lielākā mērā nekā atkritumu apsaimniekošana ir atkarīga no valsts mērķtiecīgas politikas un lielākā daļa sabiedrības uzskata, ka viņu iespējas sniegt būtisku ieguldījumu dabas aizsardzībā ir nelielas. Līdz ar to atliek vien pajauties uz valsts rūpēm šai jomā – gan nodrošinot aizsargājamo teritoriju pienācīgu uzturēšanu, sugu un dzīvotņu aizsardzību, gan arī īstenojot ilgtspējīgas lauksaimniecības, mežsaimniecības un citu nozaru politikas. Ne velti, jautāti par to, kur viņi ieguldītu fondu līdzekļus vides aizsardzības jomā, aptaujas dalībnieki kā prioritātes nosaukuši Latvijas mežu aizsardzību un Baltijas jūras piesārņojuma mazināšanu. Šie jautājumi tiešā veidā ir atkarīgi no atbilstošas vai neatbilstošas valsts politikas īstenošanas attiecīgajās jomās.

Paradoksāli, ka, valstij piederot pusei mežu, mums ir jādomā šādās kategorijās, – ka mežu aizsardzība ir viena no lielākajām vides aizsardzības problēmām un ka tās risināšanai būtu jāiegulda papildu fondu līdzekļi. Mēs visi saprotam, ka meži ir gan jākopj, gan jāaizsargā, gan jācērt un jāpelna ar tiem nauda. Tomēr, plānojot mežu apsaimniekošanu, ir jāņem vērā to īpašā loma klimata regulēšanā, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, ietekmē uz ūdeņiem, kā arī lielā sociālā nozīme – īpaši jau attiecībā uz ogām, sēnēm un atpūtu dabā. Nereti tiek aizmirsts, cik lēnām aug mežs, līdz tas sasniegs vecumu, kurā tiek nodrošinātas iepriekš minētās daudzveidīgās funkcijas. Jautājums acīmredzot ir par balansu starp īstermiņa ekonomisko labumu gūšanu un dabas aizsardzību jeb, citiem vārdiem sakot, par to, vai pašlaik tiek nodrošināta ilgtspējīga mežu apsaimniekošana. Mēs kā dabas aizsardzības profesionāļi varam piekrist aptaujas dalībnieku viedoklim, ka Latvijas mežu aizsardzība ir problēmjoma. Samazinās veco, bioloģiski vērtīgo mežu īpatsvars, un no putna lidojuma Latvijas meži arvien vairāk līdzinās šaha dēlītim ar tukšām rūtiņām. Lielās platībās strauji atjaunināts un fragmentēts mežs ļoti daudzām sugām vairs nav piemērots vairākus gadu desmitus. Arī meža ciršana pavasarī ir problēma, kuras dēļ putnu ligzdošanas laikā valsts mežos vien ik gadu iet bojā vairāk nekā 50 tūkstoši putnu ligzdu.

Lai arī 35% aptaujas dalībnieku nav ticības, ka ar savu rīcību var ko mainīt vides un dabas labā, mēs, Latvijas Dabas fonds, sakām, ka tas ir iespējams. Mēs ieteiktu katram sākt ar brīdi, kad izdarām savas patēriņa izvēles – pārdomāt, vai pirkums ir nepieciešams, un iespēju robežās iegādāties ekosertificētus produktus. Tāpat katrs no mums ikdienā var samazināt savu enerģijas un ūdens patēriņu. Atkritumu šķirošana ir nākamais svarīgais solis pēc tam, kad esam piedomājuši par to, kā samazināt savu atkritumu apjomu.

Ja vēriģi lūkosimies apkārt, noteikti atradīsim arī veidu, kā parūpēties par dabu un veicināt dabas daudzveidību savā apkārtnē. Piemēram, dabas daudzveidību savā lauku sētā vai privātmājā varam sargāt un vairot ar pavisam vienkāršām rīcībām – ielūkojieties www.ainavasruna.lv, lai par to uzzinātu vairāk.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

“Baltic International Bank Latvijas barometra” aptaujas rezultāti liecina, ka noteicošais vairums respondentu ierindo Latviju viduvēju valstu skaitā attiecībā uz ekoloģisko situāciju, kas **liecina par to, ka kopumā cilvēki nav īsti apmierināti ar vides situāciju valstī vai arī viņiem trūkst pietiekamas informācijas**, kas liecinātu, ka tā izceļas citu valstu vidū (vienā no

starptautiskiem vērtējumiem to ierindo 22.vietā, kas ir [oti augsts vērtējums). Tas nozīmē arī to, ka **publiskajā telpā nepieciešams nodrošināt vairāk vēstījumu par pozitīviem vides sasniegumiem.**

Tāpat **sabiedrības viedokli par kaitējumu videi būtiski ietekmē publiskajā telpā un "mainstream mediju" plaši popularizētās tēmas**, kur dominē jautājumi par atkritumiem un tranzītu. Atbildes liecina, ka daļā sabiedrības **valda stereotipi uzskatos par rūpniecību** kā vides piesārņotāju, nezinot par stingro integrēto vides atļauju sistēmu, kas būtiski ir mazinājusi šādu piesārņojumu riskus.

Tajā pašā laikā satraukumu rada tas, ka **sabiedrība vides kaitējumu nesaista ar citiem nozīmīgiem piesārņojuma avotiem, piemēram, ar privāto automašīnu** intensīvo izmantošanu vai lauksaimniecības praksi.

Kritiska ir arī sabiedrības **nezināšana par klimata pārmaiņu radītajiem riskiem**, kā arī uzskats, ka vides informācijas un zināšanu trūkums nav būtiski vides problēmu iemesli. Tieši informācijas trūkums, šķiet, ir tas, kas nav ļāvis sabiedrībai novērtēt vides problēmas atbilstoši to kvantitatīvajiem rādītājiem.

Pētījums liecina, ka 65% aptaujāto par būtiskāko lietu "zaļa" dzīvesveida ieviešanā atzīst atkritumu šķirošanu. To, ka paši šķiro atkritumus, norādīja 42%, kas ir biežāk nekā pirms trim gadiem, kad to minēja 37% respondentu. Šīs atbildes raksturo publiskajā telpā valdošā vēstījuma **ietekmi uz sabiedrības viedokļu veidošanu, kur dominē atkritumu šķirošanas tematika.** Līdz ar to **zaļajās rīcībās dominē šī aktivitāte.** Pozitīvi vērtējams, ka respondenti saskata zaļā dzīvesveida iezīmes dažādu citu sadzīves darbību izpausmē. Tomēr skaidri saskatāms, ka, publiskajā telpā dominējot vienam saturam, citi saturi pamazāk izsīkst un cilvēku pozitīvā attieksme pret tiem mazinās.

Vienlaikus **pārāk mazs ir to respondentu īpatsvars, kas zaļo dzīvesveidu saista ar ilgtspējīgu patēriņu**, t.sk. tādu, kas veicina atkritumu apjoma mazināšanu. Satraucoši liels tomēr ir respondentu skaits, kas paši nedara neko zaļāka dzīvesveida veicināšanai (11%).

Gandarījumu rada fakts, **ka iedzīvotāju aktīva iesaiste atkritumu šķirošanā sakrīt ar vienu no VARAM vides politikas prioritātēm** atkritumu apsaimniekošanas jomā. Tomēr mums ir jāiet tālāk, jāstrādā pie tā, lai mainītu iedzīvotāju izpratni – **atkritumu apsaimniekošana ir jāaizstāj ar resursu apsaimniekošanu.**

Latvijas iedzīvotāji norāda, ka, viņuprāt, "zaļa" dzīvesveida īstenošanu apgrūst ekonomiskie iemesli (54%), kā arī infrastruktūras neatbilstība šāda dzīvesveida pieņemšanai (52%). Rezultāti liecina par respondentu nevēlēšanos uzņemties atbildību un vainas novēršanu uz blakus apstākļiem. Attiecībā uz biežāk minētajiem šķēršļiem – ekonomiskais stāvoklis un **infrastruktūras trūkums – tas saskan ar uzvedības teorijā minēto attaisnojumu un iemeslu.** Vienlaikus **VARAM apzinās nepieciešamos uzlabojumus:** ir identificētas pašvaldības, kur šķirošanas infrastruktūra iedzīvotājiem nav vēl nodrošināta pilnā apmērā, tomēr līdz 2020.gadam, apgūstot ES Fondu finansējumu, VARAM paredz, ka infrastruktūras nodrošinājums un pieejamība tiks būtiski attīstīti.

Lai Latvija būtu videi draudzīgāka valsts, visbiežāk aptaujas dalībnieki norādīja, ka ir jāveicina atkritumu pārstrāde (45%). Tas liecina par respondentu **redzējumu, ka valstij ir jāiesaistās visdažādākajās jomās, lai veicinātu virzību uz videi draudzīgāku valsti.** Domājams, ka respondenti **sagaida daudz aktīvāku valsts politiku šajās jomās**, jo faktiski visās minētajās jomās jau valsts politika pastāv. Dominējošās atbildes, kas skar atkritumu jomu (tostarp plastmasu izmantošanu), rezonē ar atbildēm, kuras respondenti definē kā galvenās vides problēmas. Attiecībā uz atkritumu pārstrādes veicināšanu jāmin, ka tā ir arī viena no Eiropas Savienības aprites ekonomikas prioritātēm. Latvija savā virzībā uz aprites ekonomiku aktīvāk veicinās pārstrādi, otrreizējo izmantošanu un atkritumu rašanās novēršanas pasākumus.

Norādot, kur paši ieguldītu naudu vides uzlabošanai, ja būtu tāda iespēja, visbiežāk Latvijas iedzīvotāji minēja Latvijas mežu aizsardzību (55%) un Baltijas jūras piesārņojuma mazināšanu (48%). Respondentu **atbildes par to, kur jāiegulda resursi, faktiski īpaši labi nesaskan (disonē) ar tām jomām, kur respondenti saskata lielākās vides problēmas** (vai tādas opcijas kā meži, jūra, bioloģiskā daudzveidība anketu atbildēs netika dotas). **Pārsteidzoši liels ir atbilžu īpatsvars, kur pašu resursi tiek atvēlēti Baltijas jūras aizsardzībai**, jo citas atbildes neliecina, ka šai jomā tiek saskatītas lielas problēmas. Tai pat laikā disonē arī aicinājums ieguldīt sabiedrības vides izglītošanā, jo arī šai ziņā citas atbildes neuzrāda lielu nepieciešamību.

Runājot par tehnoloģijām, kas jāievieš pirmām kārtām, iedzīvotāji norādīja, ka Latvijā ir jāievieš atkritumu pārstrādes tehnoloģijas (52%). Salīdzinoši bieži minēta arī atjaunojamo energoresursu ieguves vietu attīstīšana (41%) un kvalitatīvāku ūdens attīrīšanas sistēmu ieviešanu (41%). Šie rezultāti apliecina respondentu **redzējumu, ka nepieciešams attīstīt visdažādākās tehnoloģiju jomas.** Taču nav īsti skaidrs, vai respondenti apzinās, ka **tehnoloģiju attīstība ir pirmām kārtām biznesa jautājums**, jo patlaban no atbildēm rodas iespaids, ka runa ir par jomām, kur valstij jāatbalsta tehnoloģiju attīstība. Faktiski visas no respondentu minētajām jomām **ir saistāmas ar ilgtspējīgāku resursu izmantošanu un atbilst valsts uzsāktajam kursam pārejai uz aprites ekonomikas veicināšanu.** Šai sakarā jāmin, ka ES Kohēzijas fonda 2014.-2020. gada plānošanas periodā uzsvars likts uz atkritumu dalītu vākšanu, pārstrādi un reģenerāciju.

„Baltic International Bank Latvijas barometra” aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1004 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejauša izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (131 izlases punkts)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 13.01.2017. līdz 25.01.2017.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas*	LR leM PMLP Iedz. reģ. dati uz 21.01.2016.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	32.8	32.7	32.7
Pierīga	17.7	18.1	18.1
Vidzeme	10.2	10.0	10.0
Kurzeme	12.8	12.8	12.8
Zemgale	12.2	12.1	12.1
Latgale	14.3	14.4	14.4
DZIMUMS			
Vīrieši	46.9	47.8	47.8
Sievietes	53.1	52.2	52.2
TAUTĪBA			
Latvieši	59.1	58.7	58.7
Citi	40.9	41.3	41.3
VECUMS			
18 - 24 g.v.	9.9	10.3	10.3
25 - 34 g.v.	21.1	20.9	20.9
35 - 44 g.v.	18.9	18.9	18.9
45 - 54 g.v.	19.1	19.1	19.1
55 – 74 g.v.	31.0	30.8	30.8
STATUSS			
Strādājošie	65.9	65.9	
Nestrādājošie	34.1	34.1	
IZGLĪTĪBA			
Pamatizglītība	8.5	8.5	
Vidējā, vidējā profesionālā	61.5	61.7	
Augstākā	30.0	29.8	
PILSONĪBA			
LR pilsoņi	86.5	86.4	
Respondenti bez LR pilsonības	13.5	13.6	

*Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

I DAĻA – INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – VIDE

K1. Kā Jūs domājat, cik zaļa un videi draudzīga valsts ir Latvija, salīdzinot ar citām valstīm?

Apkopojošot visu, ko Jūs zināt par ekoloģisko situāciju Latvijā, lūdzu, novērtējiet, kurā vietā pasaulē starp 180 valstīm, kur „1” nozīmē „vislabāko” situāciju, bet „180” – „vissliktāko”, atrodas Latvija!

(ierakstīt vietu) |__|__|__|

Grūti pateikt/NA [nepiedāvāt].....998

K2. Kas, Jūsaprāt, Latvijā nodara vislielāko kaitējumu videi? (Izsniegt kartīti K2! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

Rūpniecības radītais piesārņojums	1
Lauksaimnieciskās ražošanas radītais piesārņojums (pesticīdu izmantošana u.c.)	2
Transporta pārvadājumu radītais piesārņojums (automašīnu izmeši u.c.)	3
Sadzīves atkritumi, sadzīves ķīmija	4
Izšķērdīga rīkošanās ar dabas resursiem (ūdens, meži, zivis, dzīvnieki u.c.)	5
Ar vides pārmaiņām saistītās norises pasaulē kopumā (klimata pārmaiņas, ekoloģiskās katastrofas)	6
Avārijas un kataklizmas, kas rodas cilvēku nezināšanas, paviršības vai ļaunprātības dēļ (kaitīgu vielu izplūšana, kūlas dedzināšana u.tml.)	7
Invazīvo (svešu, vietējās sugas nomācošu) dzīvnieku un augu sugu (t.sk., ģenētiski modificēti augi) ieviešana Latvijā	8
Neinformētība un nevēlēšanās pilnveidot savu izpratni par kaitniecību videi un vides aizsardzību	9
Cits (norādiet, kas!).....	10
Latvijas vidi nekas neapdraud	11
Grūti pateikt/NA	98

K3. Kuras no šīm darbībām, Jūsaprāt, ir visbūtiskākās, lai apgalvotu, ka cilvēks piekopj „zaļu”, videi draudzīgu dzīvesveidu? (Izsniegt kartīti K3! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

K4. Kuras no šīm aktivitātēm Jūs regulāri veicat savā ikdienā? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

	K3	K4
Atkritumu šķirošana	1	1
Izvairīšanās no plastmasas iepakojumu, maisiņu utt. iegādes	2	2
Resursu (piemēram, elektroenerģijas, ūdens) taupīšana	3	3
Pārvietošanās ar kājām, velosipēdu vai sabiedrisko transportu, nevis automašīnu	4	4
Tādas kosmētikas, tīrīšanas līdzekļu, apģērbu utt. lietošana, kuri sastāv tikai vai gandrīz tikai no dabiskām sastāvdaļām	5	5
Vietēja ražojuma bioloģisku pārtikas produktu lietošana	6	6
Dažādu iepakojumu un materiālu otrreizēja / vairākkārtēja lietošana	7	7
Videi draudzīgu kurināmā un enerģijas izejvielu izmantošana	8	8
Dalība talkās, individuālās aktivitātēs, savācot citu cilvēku izmestus atkritumus (PET pudeles utt.) pie jūras, mežos un citur	9	9
Patērēja apjoma samazināšana - neiegādāties produktus vai preces, bez kā var iztikt un kas netiek izmantotas	10	10
Cits (norādīt!)	11	
Nekas no minētā/ Neko no minētā	12	12
Grūti pateikt/NA	98	98

K5. Kuri, Jūsaprāt, ir 3 būtiskākie faktori, kas iedzīvotājiem Latvijā apgrūtinā iestēnot “zaļu” un videi draudzīgu dzīvesveidu? (Izsniegt kartīti K5! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

Ekonomiskie iemesli (piem., iegādāties videi draudzīgus produktus vai nodrošināt dalītas atkritumu tvertnes ir dārgāk)	1
Nav izveidota atbilstoša infrastruktūra (piem., dzīvesvietu tuvumā nav pieejami atkritumu šķirošanai paredzētie konteineri, ērts sabiedriskais transports vai iespēja braukt ar velosipēdu u.c.)	2
Nav pietiekamas informācijas par to, kā dzīvot videi draudzīgi (piem., kā pareizi šķirot atkritumus, kādu kurināmo labāk izvēlēties)	3
Nav intereses par “zaļu” un videi draudzīgu dzīvesveidu	4

Nav ticības, ka ar savu rīcību spētu palīdzēt videi vai kaut ko mainīt	5
Pret cilvēku, kas ievēro "zaļu" un videi draudzīgu dzīvesveidu, apkārtējie izturas ar neizpratni vai izsmieklu	6
Cits faktors (<i>lūdz, norādiet!</i>).....	7
Nekas netraucē	8
Grūti pateikt/ NA	98

K6. Kādus 3 pasākumus, Jūsaprāt, valdībai vajadzētu ieviest pirmām kārtām, lai Latvija būtu videi draudzīgāka valsts? (Izsniegt kartīti K6! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

Veicināt atjaunojamo energoresursu (saules, vēja, ūdens enerģija) izmantošanu	1
Atbalstīt dzīvojamo namu siltināšanu	2
Ierobežot videi kaitējošu vielu (piem., plastmasas izstrādājumu (maisīni, PET pudeles utt.), dažādu ķīmisku produktu) izplatību	3
Veicināt atkritumu otrreizējo pārstrādi (piem., pudeļu nodošana)	4
Valsts līmenī veicināt atkritumu šķirošanas ieviešanu iedzīvotāju ikdienā	5
Atbalstīt videi draudzīgi ražojošus, strādājošus uzņēmumus (piem., mazāki nodokļi u.c.)	6
Piešķirt ES fondu līdzekļus tikai uzņēmumiem, projektiem, kas nenodara kaitējumu videi	7
Uzlikt bargākus sodus uzņēmumiem, personām, kas rada piesārņojumu	8
Paredzēt bargākus sodus par darbībām, kas kaitē dabai (piem., kūlas dedzināšana, atkritumu izmešana mežos, maluzvejniecība, malumedniecība)	9
Samazināt dabas resursu izmantošanas apjomus (piem., ierobežot mežu izciršanu, medību apjomus)	10
Izglītēt iedzīvotājus, veikt informatīvās kampaņas par videi draudzīgu dzīvošanu, patērēšanu, ražošanu, uzņēmējdarbību utt.	11
Piešķirt līdzekļus uzņēmumu pārveidošanai par videi draudzīgiem	12
Veidojot valsts politiku, lielāku nozīmi piešķirt vides aizsardzībai un ilgtspējai	13
Cits (<i>norādīt!</i>).....	14
Grūti pateikt/NA	98

K7. Iedomājieties, ka Jums ir pieejami ievērojami kāda fonda līdzekļi, kurus varat izmantot apkārtējās vides aizsardzībai. Kur, Jūsaprāt, tos būtu jāiegulda? (Izsniegt kartīti K7! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

Latvijas mežu aizsardzībā	1
Aizsargājamo Latvijas dzīvnieku un augu sugu saglabāšanā	2
Baltijas jūras piesārņojuma mazināšanā	3
Atjaunojamo energoresursu izmantošanas attīstībā Latvijā (saules, vēja enerģija u.c.)	4
Elektromobiļu uzpildes staciju tīkla attīstībā	5
Sabiedrības informēšanā un izglītošanā par vides aizsardzības un "zaļā" dzīvesveida jautājumiem	6
Ar vidi saistītās valsts politikas sakārtošanā	7
Gaisa kvalitātes uzturēšanā, īpaši lielpilsētās	8
Nekur no šeit minētā	9
Grūti pateikt/NA	98

K8. Kādas, Jūsaprāt, videi draudzīgas tehnoloģijas Latvijā būtu nepieciešams ieviest pirmām kārtām?

(Izsniegt kartīti K8! Atzīmēt līdz 3 atbildēm!)

Atjaunojamo energoresursu ieguves vietas (saules bateriju parkus, vēja ģeneratorus)	1
Biodeģvijas ražotnes	2
Kvalitatīvākas ūdens attīrīšanas sistēmas	3
Gaisa piesārņojuma monitoringa un attīrīšanas sistēmas	4
Atkritumu pārstrādes tehnoloģijas	5
Bioloģiskās tehnoloģijas, īpaši lauksaimniecībā un vides resursu atjaunošanā	6
Resursu atkalizmantošanas tehnoloģijas (cirkulārā jeb aprites ekonomika)	7
Neko no minētā	8
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa

"Baltic International Bank" Korporatīvās komunikācijas vadītāja

Tālr. 29161561

e-pasts: teika.lapsa@bib.eu